

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Csokonai-utca
3. sz.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivő-Club,
Érsekújv. Vivő- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivő-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivő-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivő- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivő-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljaújhegyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivő-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A szabad vasárnap.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet intézett az összes főigazgatókhoz, melyben a tanulóknak még sok helyt dívó tulterhelése felől intézkedik és kimondja, hogy vasárnapra a tanuló-ifjuságnak föladatot vagy leczkét adni nem szabad. „Az úgynevezett leczkefeladás helyét,“ — mondja miniszterünk igen helyesen e rendeletében, — mely egymagában tanításnak nem is nevezhető, a beható tanító eljárásnak kell elfoglalnia, mely abban keresi érdemét, hogy a tanár az osztály összes tanulóival közösen és együttes munkában dolgozza föl a tantervben kiszabott anyagot. Az ily eljárás mellett a tananyagot lényegében az iskolában kellene a tanulóknak elsajátítaniok s a házi munkásságnak legföljebb az iskolában hallottak és tanultak megszilárdítására s szükség szerint írásbeli alkalmazásra kellene szorítkoznia.“ Majd tovább így szól a miniszter: „Arról értesültem, hogy egyes középiskolák tanárai még a hétnek egyetlen szünnapjára, a vasárnapra is oly sok megtanulni való anyagot, házi írásbeli föladatokat, rajzokat stb. adnak fel, hogy a tanulóknak még ezen a napon sincsen módjukban a családdal való bensőbb érintkezés, vagy a fáradt elmének nemesen szórakoztató foglalkozással, vagy üdüléssel való megpihentetése.“ Legalább arra törekedjenek a tanári karok, hogy a vasárnapon, mint külön-

ben is egyedüli heti teljes szünnapon, lehetőleg egészen mentek maradjanak a tanulók a házi föladatoktól és leczkék tanulásától.“

A legnemesebb szándékkal irt eme sorok talán egy oldalról sem fogadtatnak oly örömmel, mint a tornatanárok részéről. Mert hisz mi panaszkodtunk legtöbbet, hogy a játékra nem marad a mai tanulósnak mi ideje sem, hogy hiába akarja vinni a tanár a fiukat kirándulásra, mert éppen a legjobb és legszorgalmasabb tanulók nem jönnek el, hanem csak a hanyagok, és könnyelműek. — Az ifjusági versenyekre való készülődéseknél minden oldalról általános volt a panasz. A rendes tantárgyak tanárai nem türték, hogy hetenként egyszer egy délutánt a fiuk a tornázásra fordítsanak, mert másnap csak úgy szakadt a szekunda a versenyre készülők nyakába. A tornatanárok pedig folyton arról panaszkodnak, hogy a versenyre készülők csapatját a verseny előtt egy napra sem tudták hiánytalanul egybehozni, mi pedig tudjuk, mily fontos a tömeges gyakorlatoztnál.

De legyünk őszinték és mondjuk ki mindjárt, hogy bár jávulást fog eredményezni miniszterünk szükséges rendelete, hanem a célunkra az így, a tanárok belátásából nyerendő szabad idő alig lesz elég. Az iskola a vasárnapval még kirándulásokra, játékokra sem rendelkezhetik. Még a családok nálunk nem fogják a gyermekeket a szórakoztató foglalkozással és üdülés-

sel úgy elfoglalni, mint kellene, mert a családok a testi nevelésben, a testgyakorlatokban járatlanok. Tudjuk az orvosok jelentéseiből, hogy némely szülők mint sportolják beteggyermeküket, vagy ellenkezőleg, mint óvják még a szaladástól is. Nálunk általában az apák nincsenek még úgy nevelve, hogy e tekintetben nevelhetnének, nálunk nincs tradíciója a játéknak mint az angoloknál; nekünk az iskolában kell azt elvégezni, mit az angol család maga végez el.

Aztán az is baj, hogy a mint a társadalom minden üdvöst az államtól vár, úgy a magyar család megszokta, hogy fiát az iskolába küldvén, arra bizzon mindent. Mindezért a testi nevelést illetőleg a valóban szabad vasárnap mellett is óhajtandó volna, hogy a heti két órai tornázás mellé az iskola által felhasználható játékok — délután járuljon. Tudjuk, hogy a mai viszonyok közt rövid időn ez óhajtásunk nem teljesül, de tudjuk, hogy idővel teljesülni fog, mert nemzeti gyengülésünk mindjobban figyelmeztetni fog ennek szükséges voltára. Addig is fogadjuk ministerünk rendeletét örömmel és hálával a tanulók nevében.

„Az elfáradás és a testgyakorlás.”

Ez a címe *Tissie Ph.* a bordeauxi egyetem licéumai és kollégiumai testi gyakorlatainak felügyelője által írt 304 lapból álló munkának, melyet Csapódi István e. professzor fordított francziából. Az eredetivel Klug Nándor hasonlította össze. A műben 22 kép van. Kiadta a kir. Magyar Természettudományi Társulat Budapesten, 1898.

A művet jeles fordítónk *bevezetője* nyitja meg 5 oldalon. Miután kifejezést ad ebben annak, hogy *Tissie*-é az angol rendszert előnyben részesíti, megokolja a fordításban használt kifejezéseit. Azután *T. bevezetője* következik. Szól ez a Bouchard Ch. professzor úrhoz, az Institut tagjához, levél alakjában. Es már ebben ott van a fáradtság kitűnő meghatározása. (Bővebb fejtegetése a munka fonalán mindenütt.) Ennek mintegy példája gyanánt szolgálhat a mostan szokásos francia torna kimerítő függeszkedéseivel. Ugy látszik, hogy a francia testi nevelés rendszerének ez az általános hibája szolgált kiindulási pontul *T.*-nek műve megírásához lévén a francziában „több a kaucsuk, mint az a cél, azaz több a rugalmassága, mint a cselekvésben való kitartása.”

Különben a mű 6 fejezetből áll. Nagyon felér a fáradtsággal, hogy csak mindegyikét figyelemmel tanulmányozzuk. Lássuk tehát egyenkint.

I. Bizony megszivlelendő dolgokat mond el ennek I. részében a szellemi túlterhelésre vonatkozólag (*toute comme chez nous*). De vigyázni kell — mondja — hogy testi túlterhelés se álljon be. Példája lehet ennek az, mikor valaki ehomra szokott tornászni (v. kerékpározni.) „A test nem bírja ki a szertelen gyakorlás kényszerét.” Jelei ennek pl. a „szivdobogás, lühegés, szédülés, láz stb.” Az agyonterhelés önmérgezéssel járhat. Példák, kik „meggondolatlanul rohannak a sportba, avagy a

hadsereg fiatal új katonái, ha szertelen a begyakorlásuk.” Felemlíti itt a ludomániásokat, vagyis a sport rabjait, akiknek elengedhetlen izgatászerük az izommozgás. (Ez ilyenekkel mink is lépten-nyomon találkozunk.) Érinti miből ered a szívtágulás. Tanítást ad a helyes lélegzétvételre nézve (orron való lélegzés.) Ezzel kapcsolatban a mainapság divatos tánczolás ellen erősen kikel.

Jó tanács, mikor előadja a „Vérkeringés”-nél, hogy még fejletlen ifjaknak nem való a kitartás próbája, az érett embernek nem való a gyorsaság kísérlete.”

A „Beidegezésnél megjegyzi, hogy a testgyakorlásban csak „kis fáradtság”-ra kell törekedni (rövidebb-hosszabb pihenéssel.) Valóban helyes. Azután bizonyára sokak előtt lesz ujság, hogy az annyira ártalmas szesz italokkal szemben mily kitűnő hatást tulajdonít *T.* a — czukros viznek. Továbbá világosan ki van itt mutatva az elfáradás és a táplálkozás összetartozása is. — Mitől van az izomfáradás, vagy ennek legnagyobb oka: a meredség? Nagyon tanulságos ezt a fejezetést és figyelemmel olvasni. Persze e részben mindent a gyöngült idegrendszerre kell visszavezetni, mikor aztán többször az emlékezet is megbomlik. Különös figyelembe ajánljuk még ennek a fejezetnek (mely tovább fűződik a II.-ban) az összefoglalását.

II. Ebben szerzőnek az elfáradásra (lelki tekintetben) vonatkozó a'apos tanulmányai foglalhatnak s azután az elfáradás egyéni és társadalmi hatásairól és következményeiről szól. Mondani sem kell, hogy mily ritka élvezettel olvastuk ezeket is. (Pl. mikor ajánlja, hogy a versenyzésben mindig a célon legyen az eszünk. Mink is erős feltevését kívánjuk annak tornászó tanítványainktól, hogy a keresztülviendő gyakorlatot igenis sikerülni fog nekik megtenni. Tapasztalhattuk, hogy akik nem bíznak magukban, azok rendszeren kevesebbre viszik.

Leírja továbbá Mossoval a testgyakorlatok hatását az agyvelői életre s gondos tanulmányozásra int, nehogy kártékony hatásnak tegyük ki tanítványainkat. Ova: int azután a sportokkal, kivált a nagy recordokkal való visszaéléstől. Ne a díjak és a taps lelkesítsenek bennünket!

Ebben a fejezetben számtalan szomorú példáját találjuk a *szertelenségnek*. — Azt mondja: „Az erőszakos gyakorlatokban kettős oka van a veszedelemnek; erőművi: az erős és tartós izommunka és lelki: az izomműködés okozta izgékonyosság”. Főlöskézes ehhez minden kommentár.

III. Különösen fontos e fejezet ránk nézve. Hisz ki van mutatva, hogy többé-kevésbé gyöngé idegűek vagyunk. Es mert itt egészség dolgában kitűnő gyakorlati tanácsokat találunk. — Ritkaszápen van továbbá leírva ebben az is, hogy miként keletkezik az álmokozta elfáradozás.

A testgyakorlásra fordított időt kevésnek tartja ő is és a francia rendszert rossznak. Hangsúlyozza, hogy a tornatanítóknak egyszersmind paedagogusoknak is kell lenni, a kiket aztán az orvosok támogatnak. Legjobban edzőnek tartja a játszást és a sétálást.

IV. A torna módszereiről szól. Az angol tornát valamennyi fölé emeli. Elitéli a francia módszert, mely csupa függeszkedésből áll.

V. Kitűnő tanácsok vannak e fejezetben a tornatanító részére. Feltűnik, hogy a 12—16 éves gyermekeknek valóknak tartja a kerékpározást is, a kötélhuzást is, mely utóbbit később (213. l.) fárasztónak tart. A testi nevelést orvosokra bízná, bár utóbb (248. l.), de a III. fejezetben is, csak orv. *felügyeletet* kíván. Meg-

jegyzí azonban, hogy az orvosoknak is sokat kell még tanulmányozniok. — A versenyekben mindig elvetendő (a szív megerőltetése miatt), ha az elfáradásra számílanak. Nagyon helyes. Ez vezetett mindig a legnagyobb szertelenkedésre. — Épületes dolgokat mond a gyakorlatok megválogatására nézve is, melyet eddig nem vettek figyelembe. (nálunk: nem eléggé). Hazánkban az új középisk. tantervben már arra is fognak ügyelni, hogy a gyengébbek külön tolnászszanak nekik való gyakorlatokat; mert az tévedés — mint T. mondja — hogy a mely gyermekek épek, egészségesekek, azokkal bátran lehet tornásztatni anélkül, hogy előbb kipróbálták volna".

Az egyénhez alkalmazkodó testi nevelés (nem a csapatokra osztást értem. Nálunk imitt-amott gyakorlatban is van. (En pl azon szerencsés helyzetben vagyok, mert az ifjuság száma lehetővé teszi, hogy minden egyes tanulórol naplót vezethetek). Látszólag ellenmondás van itt, ha a tömeges tornásztatást szabályul állítjuk fel. De mint mondom, ez csak látszólagos. Tömegesen olyan gyakorlatokat tornásztatunk, a melyeket egytől-végig (vagy legalább 1—2 kivételével) mindenki könnyen végezhet. Nem az a fő, hogy nehéz, hanem, hogy könnyüt és egymásután többször tornásztattunk (persze nem az unalmasságig).

Az anyagi jutalmazások között a „süteményfélét”-t is megengedi. Mink ezt nem tesszük, mert paed. értéke nincs. Különben „a jutalmakat maguk a növendékek osszák ki” — mondja Tissé — maguk itélik meg, hogy „kik állották meg legjobban a próbát”. Jó és szép eszme. Vigyük a gyakorlatba!

Tanácsokat ad a játszótársaságok támogatására, melyre bizony mink is gondolhatnánk. Hanem én — részemről — a sakkozást és az ostáblán való játszást nem mozdítanám elő. Szerző azon indítványa, hogy aztán a családok is irassák be gyermekeiket a játszótársaságba, nem helyeselhető.

Követeli továbbá a katonai gyakorlatok eltörlését. Ez a középisk. tanterv revisiója után meglesz nálunk is.

Különben azt látjuk e fejezetből, hogy bizony mi sokkal előbbre vagyunk a testi nevelés terén, mint a francziák.

VII. Az átöröklésről szól. Első részében az orvost halljuk, az utolsóban pedig kitünő stilussal, lelkes hangon emel bennünket oda, hogy a legnagyobb tetteröt szívjuk magunkba belőle.

Méltónak találom, hogy ezt az ismertetést egy idézettel zárjam be, melyet a mű 58-ik lapjáról veszek. Igazán jellemző. „Régóta elvesztettük — ugymond T. — a természettel való kapcsolatot, ezzel a változatlanul jó anyának, a ki soha cserben nem hágy, a kihez embegeknek és népeknek mindig ujra vissza kell térniök, ha már a társadalmi mérgek, a nagy összecsoportosulások lélekemésztői megmérgezték az egyént és az összességet. Tágitani a tüdőt annyi, mint nagyobbítani a lelket, mint ujra megaczelózni az akaratot a szabad természetben tett izomműködéssel“.

Nem soroltuk fel, hogy ez az értékes mű mi mindent foglal magában, mert terünk nem engedte; de ez fölösleges is. Az orvosok bizonyára részletesebben fognak vele foglalkozni. Hozzáférhető a könyv mindenkinek s nem képzelhetem el, hogy a ki ezt a kezébe veszi, a legnagyobb lelki örömmel ne olvassná az igazán épü-

letes dolgokat. Nagy szolgálatot tett hazánkknak e munkájaval az érdemes fordító.

Nézetem szerint nem is hagy ez hátra egyéb kívánni valót (bocsánatot kérek szerény megjegyzéseimért), minthogy talán mégis inkább alkalmazkodott volna az akademiái helyesírásához. Különben a fordításán magyarossága kifogástalan. A használt új szókról nem mondok bírálatot. Bizonyára a közhasználatba jutnak ezek közül mindazok, a melyeket helyes nyelvérzékünk megenged. Jövót jósolok pl. e szóknak: igézet (hipnotismus helyett), lerovás (record h), mink (a mi h.). Ellenben nem hiszem, hogy elterjednének: szabvány (e h. szabály), versentárs (versenyárs h), életműsög (szervezet h.), izrom, csökevényes, fönség (fenség h, mert nem kir. „fönség“, hanem k. „fenség“), vörhenyeg, lábitó, képesint, támadat, inditat, jócska ideig (e h. jóideig), tömérdekség (a medenczére vonatkoztatva), bönyeg, hasmánt, hónal, mián (nagyon avult) napotszakán, Jelzös és határozós összetételeink is annyira megszokottak már, hogy azokat alig ha fogjuk valaha külön írni. Imitt amctt egy kis következetlenségre is akadtam; írja pl a fáradságot fáradságnak, a licenzciátosságot egyszerű c-vel, s néhol használja az ik-es alakokat (váljék, megjelenjék) is, pedig a legtöbb helyen nem teszi, a czímlapon „ábra“ van, a szövegben „kép“. Nem tartom helyeseknek: csopor-tuk, diabéteszban, kevésbbé (16-vel), stádium, miniszteriom stb. om végü latin szökat, az enszeretetet, a bak-kalauréatosságot, az ésszerüt stb. Sajtóhiba a műben alig van 1—2.

Dobóczy Lajos.

Visszaemlékezés

a Hódmező-Vásárhelyi torna- és vivó-egylet fennállása első tíz évének történetére.

Irta. Dr. Draskóczy Pál.

A magyarországi torna-egyletek szövetsége által 1888. szeptember 8. és 9-én Aradon rendezett országos Torna-ünnepélyen már dr. Draskóczy Pál, dr. Wilhelm Arnold és Tóth Pál vál. tagok által, egyesületünk is képviselve volt. A képviselők a szövetség üdvös voltáról való teljes meggyőződéssel tértek haza, minek folytán csakhamar 1889. május 19-én tagja lett a szövetségnek egyesületünk is.

A korcsolyázás gyakorolhatása végett mindjárt az első évben elhatározottat korcsolyapálya létesítése is, 1888. decz. 2-án már készen volt az egyesület korcsolyapályája. Ismét egy jele az intézmény szükségességének és a kedvező körülményeknek, hogy az egyesület működése 9-ik hónapjában e célra 321 frt 13 krt áldozhatott. A korcsolyapályáját 2 év mulva 210 frt 37 kr. költséggel már bővíteni kellett, újabb kibővítése pedig ép most van folyamatban.

Csakhamar megkezdte egyesületünk működését a társadalmi téren is. 1889 január 12-én rendezte néhai Lotta Jánosné urnó védnöksége mellett első táncmulatságát, amely 107 frt 80 krt jövedelmezett, 1889. február 20-án az első társasvacsorát.

E nyilvános mulatságok rendezésének célja volt egyrészt városunk társadalmi életének föllendése másrészt a nagy közönség érdeklődésének felkeltése és ébrentartása a Torna-egyesület iránt. A kettős cél többkevesebb sikerrel eléretett.

1889. május 7-én rendezte egyesületünk első tár-

ses kirándulását, ugyan e hóban nyilvános labdajátékok rendezését is elhatározta a választmány. 1889-ben már részt vettek egyesületünk tagjai a palicsi verseken a Gaál Dániel a távuszásban első díjjal nyerve, bajnokjelölt lett.

1890. aug. 3-án ismét részt vesznek a palicsi versenyeken, 24-én a makói versenyeken és pedig győzelmelen. Palicson Gaál Dániel távuszásban 3-ik, Sajtos Sámuel távol-magas és rudugrásban 3-ik, Szathmáry Tihamér kardvívásban első díjjal nyer. Az egyesület pedig emlékszalaggal tüntették ki. Makón Gaál Dániel gyors uszásban első díjjal, Szathmáry Tihamér kardvívásban első díjjal, Török Zoltán rudugrásban második díjjal nyer.

1890. szept. 28-án pedig már maga az egyesület rendezett házi-versenyt s ezzel működése közben nyilvánosan is bemutatkozott városunk közönségének is nagy tetszést és elismerést aratott.

Ugyanez év végén a kerékpár-pálya létesítésére nézve is megtették a kezdeményező lépéseket.

Látjuk ezekből, hogy egyesületünk alig két év alatt minden téren aktíva lépett. Elő intézmény volt, szakadatlanul működő organizmussal. És a működés munkája nem fárasztotta a tagokat, hanem gyönyört adott. A versenyek, kirándulások, társas összejövetelek, korcsolya-ünnepélyek feledhetetlen élményeit ma is legszebb emlékeink közé soroljuk.

Egyesületünk szép fejlődéséből bátorítást nyerve, 1891-ben szönyegre került az egyesület első nyilvános

versenyének rendezése. Az 1891. évi márczius 12-én tartott választmányi gyűlés küldte ki dr. Draskóczy Pál elnöklété mellett Vidonyi Jenő, Gaál Dániel, Szathmáry Tihamér és dr. Kánitzér Sándor tagokból álló rendező bizottságot, s az első nyilvános verseny 1891. június hó 28-án tényleg megtartott. Lefolyásáról és eredményéről külön füzetet adott ki egyesületünk.

Ez első nyilvános verseny alkalmából állapított meg egyesületünknek most is használt jelvénye és jelmondata is: „Az erő: akarat.”

A verseny az egyesületnek 220 frt 45 krt jövedelmezett.

A következő évtől számíthatjuk a kerékpározás gyors fellendülését. 1892-ben ugyanis az egyesület a Népkertben kerékpár-pályát épített, a mi maga után vont a kerékpározók számának bámulatos megszapordását.

Ugyancsak az 1892-ik évben nyerte el Szathmáry Tihamér a palicsi versenyeken három egymásutáni évben győzvé: a kardvívás bajnoka címet.

A következő 1893-ik évben céllovészter berendezését is megkísérelte az egyesület, ennek hasznosítása azonban a jövő feladata leendő, a mely annyival könnyebben lesz megoldható, mivel 1896-ban az egyesület megvette a Lovész-egyesület összes felszereléseit.

1894. aug. 19-én rendezte egyesületünk II. országos jellegű torna- és atletikai versenyét.

Egyesületünk fejlődésére érdekes világot vet a következő statistika ;

A hódmezővásárhelyi Torna- és Vivó-Egylet tagjainak száma, bevétele kiadása és vagyona.

Év	Alap. tag	Rendes tag	Rendkívüli tag	Pártoló tagok	Bevétel	Kiadás	Készpénz_vagyon	Épületek és felszerelés értéke
1888	3	66	3	4	427 frt 68 kr	468 frt 48 kr	59 frt 20 kr és 70 frt alapító tagdíjából	
1889	3	68	9	5	579 frt 90 kr	400 frt 29 kr	179 frt 44 kr évi áthozatból 70 frt alapító tagdíjából	
1890	5	60	26	59	965 frt 34 kr	829 frt 34 kr	136 frt 34 kr áthozat és 70 frt alapító tagdíjából	
1891	5	65	20	60	1549 frt 47 kr	1027 frt 05 kr	522 frt 42 kr áthozat és 122 frt alapító tagdíjából alaptőkéből	
1892	5	62	26	61	1868 frt 98 kr	800 frt 47 kr	1068 frt 52 kr áthozatból és 128 frt alapító tagdíjából alaptőkéből	800 frt
1893	5	62	26	62	2294 frt 01 kr	739 frt — kr	1555 frt 01 kr áthozatból, és 135 frt alapító tagdíjából alaptőkéből	
1894	5	65	20	62	3302 frt 30 kr	1161 frt 83 kr	2142 frt 47 kr áthozatból 143 frt alapító tagdíjából alaptőkéből és 139 frt 31 kr állandó tornacsarnok alaptőkéből	
1895	5	59	26	64	3460 frt 50 kr	961 frt 04 kr	2499 frt 46 kr áthozatból, 149 frt alapító tagdíjából alaptőkéből és 144 frt 56 kr állandó tornacsarnok alaptőkéből	
1896	6	71	13	67	3626 frt 49 kr	1103 frt 98 kr	2522 frt 51 kr áthozatból, 176 frt 50 kr alapító tagdíjából alaptőkéből és 157 frt 95 kr állandó tornacsarnok alaptőkéből	
1897	6	81	20	74	3743 frt 18 kr	2019 frt 19 kr	1723 frt 19 kr áthozatból, 184 frt 46 kr alapító tagdíjából 165 frt 10 kr állandó tornacsarnok alaptőkéből és 231 frt tagdíjából	2066 frt 75 kr

A kedvező vagyoni helyzet engedi meg, hogy az egyesület tagjainak ma holnap korcsolya-pályáját is külön díj nélkül bocsáthatja rendelkezésére, s hogy tanulók és gyermekek részére 1 frtos idény-jegyeket adhat ki, nagyban előmozdítván ez által a legegészségesebb sportok egyikének, a korcsolyázásnak elterjedését.

Ezekre a mozzanatokra visszatekintve, világos képet nyertünk a jövő teendői felől, — látjuk hol van a hátramaradás, — mire fordítottunk elég gondot, mire kell a jövőben többet fordítanunk. Látjuk, hogy az ifjúság benső egyesülésének, törekvésének egy cél felé előbb-utóbb bekövetkezik az az eredménye, a mely bármely város intelligens ifjúságának büszkesége lehet, a mellett, hogy önértetét, öntudatát, erejét emeli.

Munkáljunk egyesületünk felvirágoztatásán a megkezdett irányban válllvetve, minden mellék érdeket, egyéni hiúságot, sem tornászhoz, sem férfihoz nem illő érzékenykedést félretéve tovább s akkor meglehetünk győződve arról, hogy a következő 10 év még szebb lesz mint az elmúlt.

A IX. német tornaünnepély Hamburgban.

— 1898. július 23—27-én. —

Irta és az „E. T.- és V. E.“ decz. 8-iki házi estélyén felolvasta:
Pethe Ferencz.

Van-e valahol társadalmi intézmény, a mely hasonló 17 kerületre oszlik s ezek a maguk körében intézik a tornázást sorsát. Bámulatos, hogy mennyire képes ez az intézmény, egyesíteni a németseget, lerontva minden politikai határvonalat, fel nem tartóztatva távolság által: még északamerikai és braziliai tényleges résztvevők is voltak. S azt az erőt, a mi karjaiban van, nem más kölcsönzi neki, mint a nemzeti eszme. Megragadnak minden legkisebb momentumot, szót, hogy hozzá ragasszák a „német“ jelzöt. Már magának az ünnepnek neve is „Neundes Deutsches Turnfest“, a tornázásukat úgy hívják, hogy „deutsches Turnen“, a hármas-ugrásnak egyik módját „deutsches Dreisprung“-nak nevezik stb. Ez az azután, a mi neki a szemmel látható testi és könnyen tapasztalható erkölcsi hasznon kívül létezésének jogot ad, hogy megérti a legújabb kor jelszavát. Legjobban kitűnt azonban ez a körülmény a 24-ikén délben tartott, felvonulásnál, a hol szinte tüntetésszamba vehettük volna, ha nem tudjuk hogy ellenünk nem szólhat, mert igazán csak annyian voltunk, idegenek hozzájuk képest, mint egy csepp víz a tengerhez. Valóban idegenek csak 18—20 olasz, 5—6 oláh és mi magyarok voltunk 14-én. Mert a többi bárhonon is jött, az mind odaszármazott német, a ki szerepelt mint orosz, román angol, amerikai, braziliai, stb. Tőlünk szinte hitetlenkedve kérdezték, valóban magyarok vagyunk-e? S a kérdést többször is egészen faggatva ismételték, minthogy volt közöttünk néhány német nevű. Előre hajolva olvasták a diszmenetben jelzőtáblánkat, annyira szokatlannak tűnt föl a rajta való név s utána megelégedetten s helyeslőleg bólintgattak. Sok jutott a lelkesült üdvözlésekből nekünk is azon a három kilométernyi uton, a melyen a versenyterre haladtunk; de maga a két és fél óráig tartó menetelés, a mely minduntalan félbeszakadt és mindenfelől a menetre lavinaszerűleg zúduló Gott-Heilok egészen kábulttá tettek. Alig vártuk azt a boldog percet, hogy üldöheyeinket elfoglalhassuk és végig nézzük az ünnepélynek fénypontját tevő szabad gyakorlatokat. Ehhez fogható az egész ünnepélyen csak egy volt, a 26-ikán délután látott ifjúsági leány és fiu-tornázás.

Még be sem fejezték a felnőttek után jövő „növendékek maguk fütty- és dobszóval való elvonulását, máris sorakoztak a tornászok az általános szabadgyakorlatokhoz. Általánosnak e gyakorlatok azért nevezik, mert mindekinek részt kell bennük

vennie, a ki az ünnepélyen akár mint egyes, akár mint valamely csapatnak versenyző tagja akar szerepelni. Az előbbi ilyenmü ünnepélyek gyakorlataitól ezek annyiban különböztek, hogy nem tagszabadgyakorlatok voltak, hanem, mint a vasbottokkal végezték. Azért is némileg „könnyebb“ gyakorlatokat válogattak össze. Bizony, a mi szempontunkból sem a gyakorlatok, legkevésbbé pedig összetételük nem volt könnyü, mert a végén jobbra balra végzett nyolcz ütemes gyakorlatot egyhuzamra is megcsinálták 64 ütemben. Kivételük nagyon pontos volt és a mozgásoknak egyöntetü-égét nagyban biztosította az alkalmas szer, a mely azonban a tornászok karjait ugyancsak igénybe vette. Egészen a terv szerint és gyorsan történt a sorakozás a főnézőhelyzel szemben való játékhelyen 18 négyes soru oszlopba. Résztvevőnek bár 10,257 tornász jelentkezett, csak körülbelül 8000 végezte, a többi a hidegen fuvó északi szél miatt kiállott. Onnan, a 400 méternyi távolságból, nyomult előre egyszerre az egész tömeg és a kellő távolságok megvétele után, felső ruháikat levetvén, a gyakorlatok megkezdődtek. Ezeket Spiel H. hamburgi vezető vezényelte a főnézőhely tetején levő emelvényről. A gyakorlatokat zászlójelzésre és a hátuk mögött felállított villamos harangok ütésére kezdték és végezték. Először két előtornász mutatta őket s azután a tömeg. Az előtornászokat fenn a szellős magasságban annyira átjárta a hideg szél, hogy többször fel kellett váltani. Hatalmas volt az a benyomás, a mit ez a nagyszerü tömeggyakorlat minden nézőre. Már maga az a pillanat, a mikor a felállítás után minden tornász a kalapját és kabátját levette és azelőtt mindenféle színekkel árnyalt tér egyenlően fehérbe öltözött alakokkal lön fedve, mondom, már maga ez, ujjongó tetszésnyilvánításra ragadta a nézőket. A gyakorlatokat először számlálásra, és végül egyenletes egymásutánban megszakítás nélkül végezték. A néző embersokaságnak elismerése tombolva tört ki ekkor és tartott a míg vissza nem vonultak ugy, a hogy előbb jöttek. Oly látvány volt ez, a miről maguk a németek mondták, hogy ily arányokban még nem tártul soha a szemük elé. S ha meggondoljuk, hogy a mozdulatokat nem gép hanem emberekből álló tömeg végezte ily nagyszerü egyöntetűséggel, a kik ez alkalommal jöttek össze először, alig tudunk bamulatunkbul kifogyni.

A szabadgyakorlatok után a vendégek tornázása következett. Ezek közül csak az olaszok állottak ki s meglepően jó mintacsapat gyakorlatokat mutattak a három főszínen. Erre az egyes kerületek mutatványai következtek. Csakhamar meglepődött az egész mező. Kilenczvenhat nyujtón, ugyanannyi korláton, lovon bakon dolgoztak egyszerre. Végeztek a szoknyán kívül szabadgyakorlatokat kézi szerekkel. Különösen a buzogány sűrű használatá volt feltűnő. A kerületek külön voltak felállítva s az a tornázás élénk világot vetett működésük irányára. Különösen szép szokás az, a mi a német rendszerü tornázásnak legerősebb fegyvere is, hogy ezeken az ünnepélyeken az idős férfiak, az ötven éven felültek is részt vesznek. Folyton kikitörő hangos tetszésnyilvánítás jutalmazta az egyesek sikerét, a melyből különösen az „Alt Deutschland“ öreg csapatnak jutott ki bőven.

A mi azonban legkevésbbé volt zajos sikerü, de az egész ünnepélyen a legfárasztóbb volt, az a versenytornázás.

A főverseny ugyanis összetett. Állott pedig ez három nyujtó-, három korlát- és három lö gyakorlatból, gátfutásból, fülessdabdobásból és hármasugrásból. Tizenkétszeres próbán kellett átmennie annak, a ki társaival szemben az első díj szerény cserkoszorujára pályázott, a kik azután szintén hasonló jutajmazásban részesültek. A szergyakorlatoktól külön a három utóbbiban, mint „népies versenyben“ is lehetett mérkőzni. Az utóbbira 400-an, az előbbire 1200-an felül jelentkeztek a verseyzők. Tehát a nehezebbre háromszor annyian, mint a könnyebbre. Hogy milyen e tekintetben az általános fölfogás legjobban kifejezi Classeu dr.-nak az alkalmi „Festzeitung“-ban megjelent egy cikke. Igazi versenyeknek a többszörösen összetetteket tekintti s az athletik is csak ily módon üzendőnek véli. Tornász másképp nem üzheti, a nélkül, hogy éremhajhászatba ne essék. Állításait, azt hiszem, habozás nélkül az egész német tornászságnak, sőt az egész német nemzet véleményének is elfogadhatnók.

Julius 24-eggel kezdődött már a barátságos vetélkedés és november 25-én este 7 óráig. Bámulatos volt az a kitartás, az a nyugodt viselkedés, a melylyel a maguk sorsára vártak. Ha részt vett már valaki ilyenféle versenyben, csak az tudja, hogy mennyi lelkiere van szükség annak a nagy izgatottságnak elviselésére, a mely ilyenkor az embert elfogja. Hát még ezt nem perczekig hanem teljes két napig viselni! Minden szoren két megszabott és egy szabadon választott gyakorlat. Az egyes gyakorlatokat pontozással bírálták. A legjobb 5, a legrosszabb 0. A népies gyakorlatokban 10—10 pont volt a legtöbb, a mit az egyes közepes számítással mint legjobb eredményt felmutathatott. Ha már most lett volna olyan versenyző, a ki sehol hibát nem csinál, „gy 75 erópontot kapott volna. Mégis csak hatnak engedte meg a szarencse, 63 és 60 közé kerülni. Mint már említettem, a győztes jutalma egy kis cserkoszoru minden külön tiszteletdíj nélkül. Érmeket a német tornász nem visel. Svájjban már nem fogják fel a dolgot ily „mereven“. Ott a legutóbbi (1897.) szövetségi tornaünnepélykor díszes és értékes emléktárgyakat kaptak a győztesek. Volt a tiszteletdíjak között olyan is, a melyik a gyakorlati élet céljait szolgálta: hozentróger, papucs, harisnyakötő stb. Itt semmi. Az első koszoruja olyan mint az utolsóé, mindössze szalagján van rajta, hogy az az első díj. Összesen 106 győztes volt, vagyis mindaz, a kinél ötvennél több volt az erópontja. És a 63 és 50 között 38 fokozat volt, mert a holt versenyben győztesek egyenlő elismerésben részesültek. Így meg esett az, hogy pl. 5 11-es győztes. Ez az ítélezési mód helyes is, különben végtelenig lehetne nyújtani az erők mérkőzését s ritkán jutnánk mégis valami határozotthoz. (Folyt. köv.)

Ifjusági tornaersenyeink.*)

(Vége.)

Nincs meg tehát az általános fegyelem s a tudatos fegyelmezettség, pedig ez minden tanításnak az első és fő kelléke, e nélkül minden törekvésünk hiúnak bizonyul. Kivált a tornatanításban keil erre ügyelnünk, mert a gyors és erélyes testi mozgás igen könnyen elragadja a gyermeket. S-ikat beszélnek újabban egy testnevelési miniszteri szakosztályról. Valóban csakis helyes középonti vezet:s volna képes megadni azt, a mit már oly régóta sínylödik.

A mi a rendet már előjáróban megbontani segít, az a rohamos készülődés. A feladat ugyanis az, hogy mindazt bemutassuk, a mit az intézet növendékei az egész tanéven keresztül, tehát télen is, a rendes tornaoktatásban elsajátítottak. Van azonban egy csomó, olyan versenyre szánt testgyakorlat, a mit csak tavasszal a szabadban lehet gyakorolni. Ez a kettő küzd egymással s rendesen annak a javára döl el a küzdelem, a melyiket utóbb ütnek s innen van, hogy a szertornázásnak alig van néhány komolyabb képviselője, pedig ezt az évnek nagyobb szakában kell gyakorolnunk, erre utálnak éghajlati viszonyaink is. Márczius végén jő ki a tornaünnepet elrendelő utasítás és két hónap mulva már ki kell állani. Lám Németországban a tornaünnepet két évnyi készülődéssel rendezik, pedig nekik ebben száz éves gyakorlatuk van, nekünk meg nyolcz. A kik egy kissé elhanyagolták magukat, sietnek most pótolni a mulasztást, hogy a nyilvánosság előtt kudarcot ne valljanak. S hogy mennyire elég a készülődésre az a néhány hét, azt mindenki jól tudja; de, hogy gyakran még ezt a kis időt is mulasztások pótlására kell fordítani, az baj. Elenyésznek azonban mind a kettő, ha a dolgot rendszeresítenék. Ha minden tornatanító tudná azt, hogy az év végén a nagyobb nyilvánosság előtt meg kell jelen-

* Ez értekezést vonalaiban már közöltük lapunkban az eperjesi tanári közgyűléséről közölt értesítésben, de mert helyén valónak látjuk egész terjedelmében közölni a M. P. után.

Szer.

nie az év munkájával, tanításában több beosztással járna el. Meg kellene tehát állapítani már előre az időt s azt hiszem, hogy egyszersmindenkorra, akár az intézeti, akár a kerületi vagy országos tornaünnepnek számára. Szerintem az intézeti versenyeknek a legalkalmasabb ideje az elméleti osztályvizsgálatok elé, a kerületieké vagy országosaké azok után esnek. Ez legfőlebb a VIII. osztály részvételét tenné kétségessé, egyebet nem, de azt a mostani viszonyok között is zavarják. A pünkösöd már azért sem alkalmas, mert ekkor rendesen egyéb társadalmi ünneplések is vannak, az időjárás még nem oly állandó, mint junius végén, no meg azután nyugodtabb lélekkel vesz részt benne mindenki s a tanév befejezéseképen jól esik egy kis kirándulás. Sokan talán lehetetlennek fogják az időt találni, de ha a testnevelés valóban oly fontos, hozzuk meg neki a kellő áldozatokat. Az ősz hidegsége miatt nem arra való s hogyan mutassuk be szeptemberben a mult tanév eredményét?

Nem kevésbbé fontos és az idő kérdésével szorosan összefügg a helynek a kérdése is. A tornaünnepélyek célja tisztán testgyakorlati, azért oly körülményeket kell figyelembe venni, a melyek e célnak legjobban megfelelnek. A tornaersenyeinek nemcsak főigazgató-ságok székhelyén, hanem mindenütt kell lenniök, a hol középiskola van. Tapasztalati tény ugyanis, hogy minden ily ünnepély az intézet tornászati életében mély nyomot hagy. A tornaersenyeinek inkább vidékek szerint, mint tankerületek szerint kellene megszalaniok. Így könnyebben áttekinthető és összehasonlítható lenne az egyes intézetek munkássága, sőt képessége is, a mennyiben a növendékeket nem csigázná agyon a messzire való utazás. De másra is alkalmas volna a vidékek szerint való csoportosítás. Országos, sőt kerületi versenyeknek is bajuk, hogy fölvelt programjuknak egy részét vagy a jelentkezők nagy száma, vagy az idő rövidsége miatt nem valósítják meg. A vidékenként való tervszerű beosztás már most lehetővé tenné, hogy az egyes intézetek versenyző csapatai erőiket előre összemérjék. A következő évben való nagyobb kerületi, vagy a minden harmadik évben rendezendő országos versenyen közölők a győztesek a legszebb eredményt mutassák be. Ez az intézetekben azután bizonyos hagyományos szellemet fejlesztene ki, a mi az egyetértés ápolására hatalmas eszközül szolgálna. Ez mindenesetre csak a csapatok versenyére áll, s az egyes versenyzőkre nem alkalmazható.

A hely megválasztásánál tekintetbe kell vennünk, legalább még kezdetben, hogy mekvannak-e az alkalmas társadalmi feltételek s van-e alkalmas szakember. Mind a kettő nagyban elősegíti a dolognak sima lefolyását. Igaz, hogy tornatanító és tornatanító között különbséget tennünk nem volna szabad, de ha látjuk, hogy Aradon jobban ment végbe az ünnep, mint másutt, önkénytelenül a jó, szakszerű vezetésben keressük és találjuk meg az elért siker nyitját.

Ha az előbb mondottakat megszívelnénk s azokat valamely tornaünnep rendezésében figyelemben részesítenék, egy lépést lehetne tenni a tökéletesség felé. A fődolog a rendezésben a fegyelem, az intézésre és tanításra fontos a hely és az idő.

Az ifjusági versenyeknek némi hasznát látván, azokat az első kísérlet után minisztériumnak fenntartotta, és bármennyi is, a mit benne kivetni valónak találunk, mi szakférfiak és a közönség is megmaradásuk mellett szólunk. Tartalmukat azonban más szempontból kell megbírálni, mint a külsőségeket. Az első bajnak a fegyelem hiányát tartom és tartották már mások is régeb-

ben, de én egy új körülményre akarom az érdeklődést felhívni, a mi ugyan inkább a szakbeli, de azért nemcsak a szakférfiakra tartozik, hanem minden nevelőre egyformán. Az idézett miniszteri rendelet ugyanis azt mondja, hogy az ifjúsági tornaverseny a testnevelés ügyébe egy új fejlesztő elemet akar bevinni, „ez új elem, mint az intézmény elnevezésével is jelezni kívántam, a verseny, kölcsönös mérkőzés és szembeállított erő kifejtés, a mire vajmi kevés ügyet vetettek eddig iskoláinkban.” Ez egyenes utat nyitott az egyéniség túlságos ápolásának s határozottan ellentétes álláspontot foglal el a mi nevelési rendszerünkkel szemben. Mi tanárok ugy az elméleti, mint a testi téren osztályokat tanítunk és nem az egyesek képzésére fektetjük a fő súlyt. Középiskoláinkban a német rendszerű tornázást fogadtunk el és tanítjuk ma is. Helyes iránya, a melyről oly hosszú időn át alkalmuk volt a nevelőknek meggyőződniek, a „nevelési” jelzőt biztosította neki, Más szóval szembe van állítva és felkarolva az athletika a nevelési tornázással szemben. Mert mi az athletika? Oly testi gyakorlat, a melyet bizonyos elért eredmények megközelítéseért üzünk. A mi célunk nem ez és soha nem is lehet. Mert midőn mi az egyént képezzük, ő maga nem végcél számunkra, csak annyiban törődünk vele, a mennyiben a közösség tagja. S nem egyezik-e meg elvünk Kant nevelési elméletével is? Nem ócsárolom én az athletikát, megvan ennek is a maga jogosultsága. Itt különben a kezelés módja inkább a fontos, mert minden testgyakorlás lehet athletikai. Én csak az ellen az alakja ellen szólok, a mely manapság általában divatozik, mert így a legméltóbb hatással van az ifjúságra.

Azt hiszem, nem is gondolták e versenyek létesítői, hogy a személyenkénti versenyek mennyi veszedelmet rejtenek magukban. Ily versenyzők kiképzésére nem nyújt sem elég időt, sem alkalmat a heti két rendszeres tornaóra. Még azután az idő rövidsége is úgy hozza magával, hogy a versenyző akár tanára, akár maga annak utasításai szerint a készülődéssel sokat külön is foglalkozzék. S hü képet nyújt-e ez egész évi munkásságáról? Ennek a fokozott munkának azután az a hátránya, hogy vagy az illető egészsége sínyli meg, vagy legtöbb esetben tanulmányai. De ez még talán a kisebb baj, a mit az illető kiaverhet, hanem az, a mit ezáltal a maga lelkének árt, az örökké megmarad benne. Mert ne feledjük, hogy ekkor tudjuk életünket a leghevesebbnek, ha ifjúkori ideáljainkat megvalósítva látjuk. Kiválasztják társai közül. Már a készülődés alatt úgy érzi, hogy nagyobb a többinél. Hátha még a szerencse — mert a zürzavaros rendezésben alig lehet egyébről szó — egy éremhez, pláne arany éremhez segíti! Tanulótársainak üdvözléseit úgy fogadja, mint alattvalói hódolatokat. Tapasztalja, hogy ime, ez egyszer célért így, hát ez mindig is így lesz tovább az életben. Ekkor plántálódik lelkébe a személyi érdek ápolásának a csirája s fejlesztik a hasonló alkalmak. Nem tartja magát a közösség részének, minden olyast meg vet, a mi neki meg nem felel: nem vesz részt a kivonulásban, vagy legalább kényelmesebb módot keres a versenyterre való jutásra s ott a kapuban áll be oszlopába. (Az országos versenyen volt e miatt számtalan panasz.) A szabad gyakorlatokat lehetőleg kerüli, csak muszájból végzi, különben nem vehetne részt a versenyben. Erejét csupán a versenyre tartogatja, csak nem pazarolhatja holmi haszontalan mintacsapatra vagy játéokra? Különben sem tehetné, mert mit keres egy jó futó, sulydobó a csapattornázásnál, vagy más helyen, a hol

minden izmát felhasználva kellene intézete csapatját győzelemre segítenie. De hiszen ott csak okleveleket adnak, s mennyivel szebb ennél a fényes, csillogó érem, „a melyet nyerője büszkén viselhet minden ilyen alkalomkor.” Vajjon mit gondolnak tisztelt uraim, nem hiszen gondolkodik-e a gyermek, a mikor a legjobb erejével ezekre a személyes versenyekre készül? Hiszen az első és második díjak arany és ezüst, a harmadik meg papír: csak oklevél. Így volt a múlt nyáron Szatmáron. S ha nem érdemes ezért egy embernek kinlódni, hogyan volna érdemes egy nehéz mintacsapatban résztvennie? S mit gondolnak, mily hasznát veszi a társadalom az ily eszméktől áthatott egyéneknek a kinek a közös semmi s a ki azt hiszi magáról, hogy ő annak minden? Kezdetét vette ez az éremhajsza az első tornaversenykor s torna- és sportegyesületeinkben máig már oda fejlődött, hogy egyesek akár a hátukon viseljék, mivel mellükön s övükön már el nem fér. Ez nem az egészséges munka jele.

Vajjon nem helyesebb-e az a másik nevelési módszer, a mit Hamburgban a múlt év nyarán a IX. német szövetségi tornánnapen láttam? Az ünnep harmadik napjának délutánján 3500 fiu és 1000 leány (!) mutatta be ügyességeit. Mind a hamburgi egyesületek növendékei. Először a fiúk, majd a leányok végeztek szabadgyakorlatokat s játékokat. A leányoknak füzerei, de kivált buzogánygyakorlatai igen nehezek és szépek voltak. Személyenkénti versenyek nem voltak. A mutatványok nagyszerű hatást gyakoroltak. Mi magyarok azt vártuk s igen természetesen találtuk volna, hogyha már éremkiosztás nincs, legalább a kiválóbb csapatokat és mestereiket ott palam et publice a bíróság agyfőbe dicsérje. De nem. A gyakorlatok végeztével mind szépen elvonultak, megelégedetten, hogy őket nagy közönség nézte és tapsaival megjutalmazta.

Iga neveljük a hazának a derék, önzetlenül dolgozó polgárt s amugy s kapaszkodót. Vagy azt hiszik talán mások, hogy Anglia közép- és főiskoláin nyakig éremben csillogó ifjú athleták vannak? Ott is csak azt veszik matshre a football teambe, a kinek önzetlen játékaról meg vannak győződve s Oxford sem keresi a maga híres nyolczasága azt, a ki nem tud alkalmazkodni a másik hét társa munkájához.

Pethe Ferencz.

Különfelek.

A Magyar Athletikai Club csónakdaja múlt hó 19-én tartotta rendszeres évi közgyűlését a M. A. C. kaszinójában. A közgyűlésen, a melyen Gerenday Béla, a csónakda igazgatója elnökölt, megjelent dr. Krasznay Ferencz a Club egyik alelnöke is, valamint számos alapító és rendszeres tag. A közgyűlés folytonos helyesléssel kísérvé hallgatta meg a választmány jelentését, a melyből kiviláglott, hogy az előkelő evezős-egyesület sport szempontból is milyen magas nivón áll. Az elmúlt évben 78 tagja közül 47 együtt véve 22.279 kilométert evezett be. Egy tagra tehát 495 km. átlag esik, mely igen szép eredmény. A tagok közül legtöbbet eveztek: Ábray Zoltán választmányi tag (225 indulás, 2668 km.), della Vedella Mihály szertáros (150 indulás, 1458 km. és Dobák Emil választmányi tag (176 indulás, 1427 km.) 1000 kmen felül még Alkér Lajos, Gaylhoffer István, Grün Iván, Martin István és Raics Lajos eveztek. Az orsz. evezős-szövetség júliusban rendezett nemzetközi versenyén a kedvezőtlen körülmények folytán csak egy csapattal vettek részt a tervbevert három helyett, de ez

Tanintézetek ifjai részére jó és olcsó torna ruházati cikkek. **Weiner Mátyásnál, Budapest Andrássy-út 3. sz.**

az egy szépen képviselte a club népszerű színeit, a mennyiben a négyvezős államdíjban könnyű diadalt aratott a Neptun és Duna csapatai fölött, aztán pedig a II. oszt. négyvezős versenyt nyerték meg a Neptun ellen. E második győzelem alkalmával nagy veszedelemben forogtak, a mennyiben az erősen hullámzó vizen csónakjuk eldőlt és ekkor a bátor evezősök 500 méteren át usztatva vonultak keresztül a célon. Rendezett a csónakda egy hosszutávú házi-versenyt is, megjavítván mindkét rekordot — A csónakda nagyszabásúnak tervezett őszi versenye, melyre 32 evezős készült keserves munkával, az országos gyász miatt maradt el. Az idén fokozottabb tevékenységre készülnek s bizonyos, hogy a Club színei ez évben e téren is vezető szerepet fognak vinni. A jelentés tudomásul vétele után kiosztották a tagok által felajánlott értékes turadíjakat Ábray Zoltán, Della Vedella Mihály és Dobák Emil tagoknak. A legszorgalmasabb seniort: Grum Ivánt pedig Krasznay alelnök örvendeztette meg szép tiszteletdíjjal. Az alapszabályok néhány szakaszát módosították aztán. Kreáltak egy igazgatóhelyettesi állást és a választmányi tagok számát kettővel szaporították. Végül a választmányt és a tisztkart választották meg. Igazgató lett: Gerenday Béla: igazgatóhelyettes és pénztáros Martin István; művezető Dobák Emil; szertáros Ábray Zoltán; ellenőr Lázár Pal; jegyzők: Sági Gyula és Ledniczky László. A közgyűlést társas vacsora követte, a melyen számos felkészöntőt mondottak s a hangulat kedélyességére vall, hogy még éjjelután is sűrűn hangzott a kaszinó termeiben az evezős üdvözlét, a háromszoros hip, hip, hurrah!

M. A. K. S.

A gyorskorcsolyázás világ bajnoksága e hó 4. és 5-én került eldöntésre Berlinben s a norvég Oestlund győz. Imével végződött, kinek ezuttal másodszor került birtokába az értékes cím. Három futomban könnyen győzött Oestlund s csak a 10.000 m.-es versenyben sikerült őt Greve és Seyler-nek a harmadik helyre szorítani. Ime az eredmények: 5000 méter verseny: 1. Oestlund (Trondjem) 50¹/₆"", 2. Seyler (München) 51³/₆"", 3. Greve (Hollandia) 55", 4. Pichler (Bécs) 57¹/₆"", 8 induló. 5000 méteres verseny: Oestlund 9' 54³/₆"", 2. Greve 10' 52²/₆"", 3. Krnjkoff (Szt Pétervár) 11' 40", 7 induló Greve kétszer bukik, Seyler föladja. 1500 méteres verseny: 1. Oestlund 2' 45", 2. Seyler 2' 48¹/₆"", 3. Pichler 3' 06¹/₆"", Greve elbukott. 10.000 méteres verseny: 1. Greve 20' 36⁴/₆"", 2. Seyler 21' 25", 3. Oestlund 21' 25²/₆"", Krnjkoff 20' 30" alatt futja be a távot, de szabálytalan versenyzés miatt diszkvalifikálják. Seyler egy futamban mérkőzik Oestlund-dal s erős küzdelem után 2 méterrel győz. Végeredmény: 1. Oestlund, 2. Seyler, 3. Greve.

M. K. A. L.

Róbelly vivómester

vezetése alatt álló

Royal torna és vivóterem

Budapest,

VII. Erzsébet-körút 45—47. (Royal szálloda).

Kard- és törvívás. Gyermecktornászat. Vívó-órak: reggel 7 órától este 10-ig. Klubboknak, egyleteknek és egyetemi hallgatóknak kedvezményes árak.

Telephon: Royal nagyszálloda. Fürdők és villanyvilágítás.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T. O.
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Kiadóhivatal

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egyet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kánizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.- Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátorlajauhelyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kor,
Szatmár-Németi torna és vivót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szelnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A tornaterem levegője.

Sok szomorú példáját láttuk a közel multban, hogy mint sorvasztja el a tornatanárt a rosszúl vagy éppen nem szellőztethető tornaterem, de akárhány áldozatát soroljuk is fel hivatásunknak, nem sokra megyünk panaszunkkal. Sokkal több hasznunkra válik, ha azon módokról beszélünk, hogy mikép segíthetnének magunk és a tanulók baján, a tornaterem rossz levegőjén.

A torna-terem építésénél legkönnyebben gondoskodhatnánk az építész a jó szellőzésről, de a legkritkább esetben csinálnak több szellőzőt a tornateremben, mint a rendes tantermekben. Pedig a tornaterem szellőzésénél egészen más irányelvek szerint kell eljárni, mint a tantermekénél. Ugyanis a tornatermekben negyedóránként senki sincs, és így ott ez alkalmakkor hatalmas felső- és alsó szellőzéssel kell a rossz levegőt kiereszteni és jóval pótolni. De e mellett kell oly szellőzőnek is lenni a teremben, mely a torna-órákon is használható a meghülés veszélye nélkül. Ezen mérsékelt szellőzőnek magasan, a terem fedelén kell lennie.

Nem elégedhetünk meg tehát azzal, ha az ablakok könnyen kinyithatók a szellőzésre, mert télen az ily szellőzéssel a terem levegője nagyon lehül. Mind a két feladatot a szellőzésnél csak úgy érjük el, ha a kétféle szellőző mellett még jól szabályozható kályhakkal is rendelkezünk. Az óra között történő szellőzésnél a kályhák

a legerősebb égésre legyenek beállítva, míg az óra alatti szellőztetésnél a kályhák a csendes égésre szabályoztassanak.

A terem jó levegőjét leginkább rontják maguk a fiúk poros ruháikkal és főleg poros cipőikkel. Általában le kell mondanunk arról, hogy közel napjainkban mindenik fiú tornaczipót hozzon az iskolába, és épp ezért partolom én a padlózott tornatermet a mindenesetre ideálisan jó cserhéjjal behintett tornaterem mellett. A padlózat azonban teljesen zárt deszkázatu és jól befestett legyen, melyet minden nap teljesen tisztára mossanak fel nedves ruhával.

A tornatanároknak legnagyobb ellenségeik az iskola-szolgák, mert egy jól tisztított és porolt tornaterem valóban sok munkát és gondot szerez. Épp ezért a felsőbb osztályokban maguk a fiúk, az alsóbbakban maga a tanár gondoskodják a szellőztetésről. Az első szabály, hogy bármily csekély szellőzés minden óra után eszközöltessék, és az órák befejeztével legalább 2—3 órán át, télen teljes fűtés mellett minden ablak nyitva maradjon.

A tornatanárnak a fiúk iránti kötelessége is diktálja, hogy a terem jó levegőjéről lehetőleg gondoskodják, de maga iránti kötelessége főleg figyelmezteti e teendőjére, mert valójában idő előtt e rossz levegő visz bennünket a sírba. Nekem például hetenként felváltva vannak tornaóráim beosztva, úgy, hogy egy nap csak tornát, másnap más tárgyat tanítok. Azon napokon,

melyen tornát tanítok, arczszinem halványabb, étvágyam gyengébb és mindenek felett ideges vagyok. Orvosom mondja és magam is tapasztalom, hogy ez főleg a rosszul szellőztethető tornateremben töltött sok időtől van így.

Az iskolák igazgatói sok helyen megtennének mindent, ha rajtuk volna a szellőzők átalakítása, de még egy ajtó nyitása is oly nehezen megy, hát még a tornatermek átalakítása.

Sok minden fontos teendőt irtunk már elő a várva-várt tornafelügyelői intézmény számára; a tornatermek helyes építtetése és szellőzésüknek megjavítása is az ő teendőjük közé fog tartozni. Addig is minden tornatanár egészsége és élete meghosszabbítása érdekében szellőztessen, de csak addig és úgy, hogy ennek ne legyen betege.

Kolozsvári.

Kerékpáros turistaság*)

Ép testben ép lélek. Évezredek igazolják e mondás igazságát. A régmúlt idők vitéz daliái a harcok mezején edzették aczél keménynyé testüket s edzett testükben ép-erős lélek lakott, mely ezer veszélyek között is megőrizte szabadságát és fogékonyságát minden szép és nagy iránt.

Ám ez idők folyásával a harci világot a béke váltotta fel, a csaták villogó kardját rozsdá emészti s a hadak aczél-erős nemzedékét elpetyhüdt ivadék követte.

A változott kor természetes követelménye lett volna, hogy a lovagi sorompókat a sport gyakorló tereivel váltsák fel. Európa legtöbb nemzete meg is tette ezt, de mi nem.

Pedig a sport az az egyedüli eszköz, mely a modern ember szellemi munkától agyontört lelkét és idegeit megmentheti a végpusztulástól.

A sport iránt való érdeklődés csak e legeslegujabb időben kezdett mutatkozni, nálunk ez is csak szorványosan. Mig külföldön ifju és öreg, férfi és gyerek vették üzi a sportnak ezt az ágát, addig a mi fiatalágunk a kávéházak és mulatóhelyek rossz levegőjében öregszik meg. A lófuttatás iránt meg van ugyan az érzék, de ott csak néző szerep jut a tömegnek. A vivás és a kerékpározás talált még eddig nálunk legtöbb hivat. A tornázás, csolnakázás, lovaglás stb. terén pedig nagyon hátra maradtunk. A turistáskodás kezd terjedni napjainkban, de ez is oly lassu fejlődéssel, amit egyébből alig magyarázhatunk meg, mint a százados tespedésből.

A sportok iránt való ezt a nagy közönyt nem szabad megtünnünk. Kormányoknak, társulatoknak, intézeteknek és egyesületeknek vállvetve munkába kell lépniök, hogy sportszellemet teremtsenek. A nyers erő megvan:

— fajunk erős és szívós, e mellett könnyen lelkesül, csak ügyes és okos vezetők legyenek.

Elég szép bizonyíték erre a kerékpársport fellendülése.

Rövid pár év alatt 10 ezerekre nőtt a kerékpárosok száma s mind többen és többen belátják azt, hogy a kerékpározás igazi célja nem a versenyzés, hanem a turistaság.

Es ez nagyon természetes. Egy pályaversenyző trainingjét a versenypályán végzi. Így ő és még sokan a kik a pályára járást s az ottani óraszámra menő keringést tartják egyedüli élvezetnek, eltévesztettek kerékpározás igazi célját s elveszítették egy jó darabot élvezetesebben felhasználható szabad idejükből. Épen így van ez az országuti versenyeknél is. A versenyző nem lát, nem hall semmit egyebet, csak az ut rohanó szürke vonalát vagy vezetője gumiját.

A ki a kilométereket falja, az nem gyönyörködhetik a vidék szépségeiben. Pedig van-e szebb valami, mint a nagy természet varázsos szépsége?!

Kell, hogy a turistaság minél szélesebb körben elterjedjen. Szükség van arra, hogy népünk az erőt elfecsérlő, a testet és szellemet aláásó mulatozások helyét a szívet és lelket nemesítő turistáskodásra adja magát.

Minden jó honfinak ismernie kell ezt a darab földet, mely nekünk kenyeret ad, ismernie kell pazarszépségeinek ezernyi változatait, hogy megbecsülje, megszeresse ezt a földet, a mi édes hazánkat.

E földhöz kell, hogy nőjjon a honfi lélek minden gyökere letéphetlenül, elválaszthatlanul, úgy hogy igaz maradjon nagy költőnk szava:

„A nagy világon e kívül nincsen számodra hely —
Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned halnod kell.“

Erdélyi.

A testgyakorlati oktatás eredményei

a kolozsvári m. kir. Ferencz-József tudomány-egyetemen az 1898—99. tanév első félévében.

Az egyetemi torna- és vivóteremben heti 9 órán át felváltva a kezdők (két csapatban 24 egyén); haladók 9 órában (32 egyén); képzett- vagy verseny-vivók (heti 12 órában 17 egyén) csapatai működtek. Összesen heti 30 órában 73-an. A magán órákban, heti 18 órában 17 egyén 2 csapatban nyert kiképzést. A kard-, tör- és ökölvívásban, a katonai rendgyakorlatokban, szabad- és füzérgyakorlatokban, szertornázásban, társasgyakorlatok és labdajátékokban és a birkózások különböző nemeiben iskolászerű oktatás adatott és pedig a kard-vívásban heti 12 órában a Keresztessy magas állásu (magyar karddal) és a római mély állásu (olasz karddal) iskolában; a vitor-vívás heti 6 órában francia (lyoni) rendszerben, az az ökölvívás heti 4 órán át gyakoroltatott. A vivóteremben összesen beleszámítva az egyetemi tanár urak heti 12 óráját is, 31 óra tartatott. — A tornateremben A) csapatban 12 egyén, B) csapatban 14 egyén, C) csapatban 16 egyén, heti 12 órában rendszeresen tornázott. Az előtornászok, csapatvezetők, a tornatanítói és vivómesteri pályára készülők oktatására a

*) A Bolgár Tivadar által szerkesztet „Kerékpár-Sport“-ból. Szerk.

torna- és vivástanítás² elméletéből és tornatörténetből heti 1 óra tanítás volt. Az ünnep és vasárnapok, valamint az egyetemi szünnapokon gyalog- és kerékpárkirándulások. Deczember és január hónapokban pedig a körcsolyázás is figyelemben részesült. Továbbá 6 football mérkőzés folyt le.

Szeptember havában 160 órán részt vett átlag 21. Október havában 240 órán részt vett átlag 52. November havában 252 órán részt vett átlag 47. Deczember havában 214 órán részt vett átlag 39. Január havában 195 órán részt vett átlag 41. Összesen 1061 órán részt vett átlag 33·3. Legtöbb tornász volt november 15-én (51), legkevesebb pedig deczember 17-én (9). Legtöbb vívó volt november hó 28-án (47), legkevesebb november 18-án (11). A kolozsvári Ferencz-József tudományegyetem testgyakorlati óráin 1898—99. tanév első félévében, szeptember 15-től február 1-ig terjedő időszakban átlagos erőemelkedés 15·6 erőpont. Szeptember és október hónapokban összesen hat kirándulást rendeztünk: 4 kerékpáron, 2 gyalog. A társas gyalog-kirándulások e félévben hanyatlásnak indultak. Az előre megállapított 4 terv szerinti kirándulásban részt vett átlag 14 egy-egy kirándulásban. Megtettek összesen 4700 kilométert, átlag 1175 kilométert egy-egy kiránduló. Az egyetemi hallgatók a kerékpározás terén is buzgólkodtak. Kedvező időjárás alkalmával 45—80 kilométer kirándulásokra hetenkint többször is kivonultak. Az előre tervezett kerékpár-kiránduláson 3732 km. utat tettek meg, átlag óránként 21·6 kilométer sebességgel. A kezdő kerékpárosok rendszeres oktatásban részesültek. 39 egyetemi hallgató sajátította el a kerékpározást.

A „*Fédération internationale des étudiants*“ 1898. november hó 15-én a „Nemzeti Diák-szövetség“ által Turinban tartott torna- és atletikai versenyek alkalmával a kolozsvári egyetemi ifjak dicséretesen megállották helyöket az olasz vívókkal szemben. Garzó Béla a kardvívásban 2-ik díjat nyerte el. A legnagyobb meglepetést Rajcsányi Gyula szerzett a római vívó-akadémián, a mennyiben várakozáson felül verte le olasz ellenfeleit. Dicsőséget szereztek a magyar kardvivóknak.

Vermes Lajos.

Az Eperjesi Torna- és Vívó-Egylet disztornája.

Február hó 11-én tartotta az E. T. és V. E. sikerült disztornáját a kath. főgymnázium tornatermében.

Az ünnepély tiszta tornászjellegű volt, hű megtestesítője annak a benyomásnak, a melyet a hamburgi szövetségi ünnepélyek az egylet derék művezetőjére tettek.

Pethe Ferenczé, ez egylet fáradhatlan művezetője a siker oroszlánrésze, a ki sokfelé hivatalkörét összekapcsolva (mint titkár, művezető stb.), minden erejével igyekezett az ünnepély egyszerűségét, de jól sikerültét biztosítani.

A disztorna felvonulással és botgyakorlatokkal kezdődött, a melyben csak 11 pár, de a legnagyobb pontossággal vett részt.

Ezután két mintacsapat tornázott:

a) az első csapat lovon széltében, vezette: Lajossy Gyula;

b) a második csapat alacsony korláton, vezette: Pethe Ferencz művezető.

A műérték tetszését különösen az első csapat egyszerű, de nem éppen könnyű gyakorlatái vívták ki s a közönség, a melynek sorait jobbra a város hölgykoszorúja szolgáltatta — tapsa volt jutalma a könnyedséggel végzett gyakorlatnak.

A korlát és lovon tartott összetett verseny győztese Dahinten Ernő (14½ ponttal) határozott fölényben állott versenytársai fölött, gyakorlatai szünni nem akaró tapsvihart arattak.

2-dik lett: Römer Arthur 13 ponttal, szabályos, de egyszerű gyakorlatokkal. 3-dik: Cserészy Emil 11½ ponttal.

Fokozatos gyakorlatok következtek a magas nyújtón. Bemutatja az első és második mintacsapat. Szép látvány, a mint az ember látja fölvonulni a tornászokat hosszú sorban, a mint egyenként a legnagyobb igyekezettel végzik előszabott gyakorlataikat; ez oly pontja egy disztornának, ahol egy egész egyesület mutatkozik be, annak összereje nyilvánul. Itt jutott még a tapsból bőven, különösen a vége felé, a mikor jobb tornászok bemutattak egy néhány művezetőnő által betanított hamburgi különlegességet, de nagyon szép és nehéz gyakorlatot. Dahinten Ernő, Lajossy Gyula és Römer Arthur tűntek ki remek kivitelű, utóbbi pedig a nyaktörésig merész gyakorlatokkal.

Az ünnepély utolsó pontja súlyemelés volt, 36 kg-os súlylával. Versenyen kívül és a legjobban emelt Pállka Pál, a ki tekintettel két esztendet pihenésre, igen szép reményekre jogosít fel eredményével.

A verseny nyertese: Dahlströhm Károly, 2-ik Mucha Gyula, 3-ik Bodnár János és Steinmetz János holtvers.

Az eredmények kihirdetése és szabályszerű elvonulás fejezte be a jól sikerült disztornát.

Azaz hogy dehogy fejezte be, dehogy, azután jött még csak a java. A tagok szép számmal gyülekeztek össze a Berger-szálló egyik termében, a hol Szinnyei Merse István főispán elnök rendkívül szellemes és kedves beszéd kíséretében adta át Pethe Ferencz művezetőnek a tagok által felajánlott szép kivitelű arany órát, azzal a kívánattal, hogy sohase mutasson ez az óra neki keserű perczeket, Dresdner Ármin az E. T. és V. E. volt kitűnő titkárnak pedig egy szép művű szivarkatárczát, kérve őt, hogy akkor, a mikor annak tartalmát füstöli, ne fumigálja egyesületét, maradjon annak továbbra is lelkes barátja.

„S.—V.“

A IX. német tornaünnepély Hamburgban.

— 1898. július 23—27-én. —

Irta és az „E. T.- és V. E.” decz. 8-iki házi estélyén felolvasta
Pethe Ferencz.

(Folyt. és vége.)

Volt ezenkívül még birkózás és vivás, a mely azonban különösebb említést nem érdemel.

Két igen fontos mozzanat az, a mi ezen a kizárólag tornászati jellegű ünnepélyen szemünkbe ötlük, hogy szerepelnek itt a népies gyakorlatok (modern névvel az athletika) és a játék. A német tornászat ugyanis a városokban fejlődött ki s itt tágasabb helye nem lévén, a megjelölt nyomon haladt tovább és megmaradt a zárt falak között egyedül szertornázásnak. Nem kívánczolt a szabadba, pedig a nagy német mester, Vater Jahn, a maga kis seregével a berlini Haasenheidén kezdte munkáját. Mintha tehát az ő intését követnék s a nagy szigetről a kontinensen terjedő áramlat hatalmát éreznék, midőn a testképzésnek a szabadban üzhető módjaihoz fordulnak. Fenyegette látják a maguk féltve őrzött nemzeti kincsét a mindenfelé terjedő atletikától. Az atletika Németországban hálás talajra nem számíthat s ha akad is néhány száz vagy ezer művelője, — mi a százezrekhez? Az atletika egyéni és nemzetközi, a német tornászás általános (szociális) s nemzetközi és százados multra támaszkodik. Jelentős a tény azonban annyiban, hogy a népies versenyek egyes nemeit az egyesületek művelni fogják, ha nem is eredményre (rikodra) dolgozva, hanem egyszerűen az egymás elleni küzdelmekben. De a játék terén, mint a melyek határozottan még elősegítik a német tornászat célját, a tömegképzést, Angliá mihamar hatalmas versenytársra fog találni a németekben. Hamburgban ez alkalommal mintegy 100 csapat mérkőzött egymással játékban s reménylik, hogy a X-ik szövetségi ünnepnek kimagasló része a játék leend.

A felnőttek tornázásánál még az akadémiák tornázásáról kívánok szólni. Németország főiskoláin — épúgy minálunk eddig — jóideig semmit sem törődtek a test nevelésével. De nem is kellett. Megvoltak az ifjaknak a maguk vívőkörök (a Burschenschaftok), nemcsak mint minálunk papíron, és jártak azonkívül a tornaegyesületekbe. Újabban azonban e téren örvendetes javulás állott be; vannak mindenfelé körök és a nagy tornászövetség kebelében külön mint („Akadémiai szövetség” foglalnak helyet. A kezdeten túl még nem sokkal vannak, de már léteznek és dolgoznak is. Három remek mintacsapattal szerepeltek a lovon s egyik közülök szép és merész hosszú ugrásaival az egész ünnepély csapatai között határozottan kitűnt. Volt azután majdnem minden akadémiának egy-egy játzó-csapata is.

A szép jövő reményének biztos zálogaként szerepelt a növendék fiú- és leánytornászás az ünnepélynek utolsóelőtti és utolsó délutánján. Ennél méltóbb befejezést találni sem lehetett volna. Ez is majdnem egészben annak a mesternek kezemunkája volt, a ki a férfiak szabadgyakorlatait vezette, t. i. Sipel Henriké.

Németország régen átlátta már, hogy nem elég az az idő, a mit a heti elméleti órák mellett a tanulók testi jólétének gondozására fordít. Az idén Bonnban tartott „Dritter deutscher Kongress für Volks- u. Jugendspiele” hangosan követelte a harmadik tornaórát és játékokat. A dolgon úgy segítének, hogy minden egyesület a maga tagjainak családjára is kiterjeszti áldásos munkáját. A mit tehát elmulasztott az iskola, pótolta a társadalom. Így van minden egyesületnek nő-, leány- és fiú-tagja. Ezek az egyesületek növendékei s belső politikai életében nem vesznek részt. Részvételüknek működő voltáról pedig fényes bizonyítványt állítottak ki önmaguk. Először a fiúk szerepeltek mintegy 3500-an, azután nők és leányok 1000-en. Az első kép lelkesítő, a másik elbájoló. Az első napon, 26-án, tornagyakorlatokat, a másodikkal délutánján meg játékokat mutattak be. Fölvonulás, szabadgyakorlat, szertornázás és egyéb közös mutatványok volt egyiküknek is, másikuknak is a munkája.

A nők gyakorlatai az őket jellemző szép és könnyed mozdulatokon kívül elég határozottak és erélyesek voltak. Különösen szépek voltak buzogány-gyakorlataik s a kisebb leányoknak énekre végzett fűzérei. A mi általában nekünk magyaroknak feltűnt, az, hogy a fiúk tornázásában nem voltak katonai rendgyakorlatok, sem egyenkénti versenyzés nem volt. Az utóobit lehetetlenné teszi az az ideális felfogás, a mely a német testnevelésben mindenütt nyilvánul, az előbbit pedig főlőslegessé a testnevelés céljának helyes értelmezése, hogy nem katonákat, hanem ügyes embereket képezni feladat. Az utolsó nap délutánján voltak a nők és a gyermekek játékaik. Ezekre nézve a legjellemzőbb, hogy e tisztán szórakoztató játékok mindenütt kiszorulnak és helyükbe az olyanok lépnek, a melyekben az egyéniség nem jut érvényre; a játékok, pártok küzdelme egymással. A fiúk a futójátékok közül a Barlaufot (a csalogatót), a labdajátékok közül a Schleuderballt (a fűleslabdát), a nők az úgynevezett Korbbalt (kosárbadóbót) kedvelik.

Nem tekintve azt a hasznot, a mit fizikailag élveznek az egyesületek növendékei, csak a fluk jellemére való hatásáról akarok néhány szót szólni. A mikor Hamburgba értünk, a vasuti állomásnál egyebeken kívül sok piros inges gyermek fogadott. Elénk futottak, felajánlották útmutatásukat s táskáinkat majdnem erőszakkal akarták tőlünk elvenni, hogy a városba vigyék. Mi, a menettel haladva, lerázni igyekeztünk őket magunkról, de ők csak nem tágitottak. Végül egy hamburgi tornász, látva vonakodásunkat ajánlotta, hogy bizzunk bennük, mert derék gyerekek. Több sem kellett. Egyszerre kikapták mindegyikünk kezéből a holmit s előtűnk az oszlopba állva, vígan masiroztak. Mi, nem akarva késedelmet okozni, tovább haladtunk utánuk. Ők ezalatt élénk taglejtéssel beszéltek valamiről, folyton nevetgélve s hátra hátra tekingetve. Lassanként aztán tisztába jöttünk a helyzettel: ezek középfiskolai tanulók voltak, az egyesületek növendékei, és nem mint élénk képzelődésünkkel gondoltuk, a világhereskedelmi város csirkefogói. Éppen azért voltak iderendelve, hogy bennünket idegeneket azoktól megóvjanak. Mikor a régi tornacsarnok elé értünk, a hol zászlónkat leraktuk, letéve csomagjainkat, egy Gut Heil-lal gyorsan távoztak, hogy eszébe ne jusson valamelyikünknek a borralaló. Az egész ünnepély alatt ezek voltak legbiztosabb kalauzaink, ha valamiben megakadtunk. Egész nap szabadon jártak mindenfelé, kabát, sétapálca és cigaretta nélkül. A vörösing és alatta egy kis fehér trikó védte őket a napjában 5—6-szor megeredő eső a folytonos szél ellen. A tornatéren ott voltak kora reggeltől 5—7 óráig estig. Ott ebédelték vacsoráztak: egy pár virslit és egy pohár sört. Az a közvetlenség, a mely e gyermek tetteit jellemzi, náluk is megvolt. Tettetést nem tapasztaltunk. Semmi tekintetben a kellő határtul nem léptek. Nem mértéktelenedtek sem ételben, sem italban. De nem is lehetett, mert nem volt annyi egészséget — gyomrot rontó alkalom, mint nálunk. Evés után gondosan bekötözték kendőjük sarkába a maguk fillérkeit s vígan felkerekedtek s mentek ki a térre. Nem viselkedtek azért mint kis, öregek, sőt igen élénkek, fürgék voltak s mintha minden mozdulatukon meglátszott volna az a tudat, hogy a rossz viselkedéssel árthatnak egyesületük jó hírnevének, mert olyasvalamit tesznek, a mit ott nem tanultak.

Ime az egyesületi testnevelés erkölcsi hatása.

A ifjuság játékaik voltak a nagy vállalkozásnak utolsó mozzanatai. Utánuk a legkitartóbb néző is sietett vagy haza csendes polgári foglalkozásához, vagy Turnfahrtjában részt venni, a melyek a szélrózsza minden irányában megindultak. Ezzel vége volt a nagy német nemzeti tornaünnepélynek. A kép, mely élénk tárult, elmosódhatlan, az emlékek, a melyeket maga után hagyott, feledhetetlenek. Minden a nagyszerűség hatásával volt reánk. Két és fél óráig tartó menetben vonul 30,000 férfi, mindnyájukat közös eszme hatja át: a komoly tornamunkáé; karjaik, mint egy nagyhatalmasság tesznek és szűnnek meg ismét cselekedni. Majd utánuk a jövő reménye, az ifjuság. Mintha a régi szép görög képet látnók magunk elé tűnni, a melyeken a gyermekesereg lelkesülve a felnőttek tettein, örvendező éneket mond, hogy hozzájuk hasonló lenni törekedik. A szemlélet a bámulat és tisztelet hatása fogja el, melyből azonban a félelem sem hiányzik. Mi nézők,

messze hazának szülőitei ott az idegenben arról győződünk meg, hogy óriási lehet annak a nemzetnek akaraterije a veszély komolyságával szemben, a mely a békében is oly hatalmasan nyilatkozik meg.

Mikép térjünk ki a kerékpáros előtt?*)

A kerékpár ellenségeinek legnagyobb száma azok sorából támad, a kik vagy valamikor összeütköztek már egy-egy kerékpárossal, vagy az utcákon és utakon jártukban folyton azon félelmükben élnek, hogy a gyorsan feltűnő kerékpáros által letiporottnak.

A tapasztalat azt bizonyította — és pedig egészen hiteles statisztikai adatokkal — hogy aránytalanul kevesebb az összeütközés kerékpárosokkal, mint más egyéb járművekkel

Ime a berlini adatok 1896. február elsejétől — a mikor Berlin összes utcái megnyiták a kerékpár előtt — december végéig, tehát 11 hónapról.

E hivatalos kimutatást a berlini városi tanács tette közzé:

Legalább 30,000 kerékpáros mellett előfordult:	
összeütközés gyalogosokkal...	382
„ „ más járművekkel ...	169
	összesen: 551 esetben.
Könnyű sérüléssel járt ...	212
Súlyos „ „ ...	64
Halálessel járt ...	0
	összesen: 276 sérülés.

Ezek közül a kerékpáros szenvedett sérülést ... 78 az idegen egyén „ „ ... 198 esetben.

(Hogy ki volt az összeütközés oka, arra a kimutatás nem terjedt ki.)

Ugyanezen időszakban (11 hó) a 10,000 nyilvános jármű, (omnibusz, fiaker, közuti vasut stb.) produkált 2971 összeütközést.

A nyilvános járművekkel:

Ezek közül könnyű sérülés volt	973
„ „ súlyos „ „	314
„ „ halálessel volt ...	14 esetben.

A magán járművekkel:

Könnyű sérülés ...	590
Súlyos sérülés ...	266
Halálessel ...	25 esetben.

Ezekből látható, hogy a kerékpárossal való összeütközés gyakorisága semmi esetre sem oly nagy, az összeütközés veszélyessége pedig aránytalanul sem oly súlyos, mint egyéb járművekkel.

De hogy mégis aránylag elég gyakoriak az összeütközések, azt bizony állíthatjuk, sokkal nagyobb mérvben kell a közönség szórakozottságának, s leggyakrabban helytelen magatartásának tulajdonítani, mint a kerékpáros ügyetlenségének, vagy hibájának.

Az utca nem arra való, különösen pedig annak a járműnek forgalmára szánt része, hogy ott ujságot olvasva, a felhőket vizsgálva, vagy talán a végtelenség

titkén tünődve, bódorogjunk, mert úgy bizony hamar meg van a kollízió.

A nagyvárosi embernek éber figyelemmel kell utját járnia, erre szoktatnia kell magát, hogy polgártársainak útjába ne ütközzék minduntalan.

A baj legtöbbször az, hogy a nem kerékpáros a bicikli-csengettyű hallatára idegessé lesz, elveszti higadtságát, megijed a szokatlan gyorsasággal előtűnő alak láttára és — nem tudja, hogy mikép viselkedjék, nem tudja, hogy merre térjen ki.

Az általános és a legjobb szabály az, hogy álljon meg.

Ha szemközt jő a kerékpáros, s akkor is legjobb megállania, mert az ut közepén is szabály ugyan a balra kitérés, de a kerékpárosra nézve az a fontos, hogy a legjobb utat választhassa meg, ezt pedig könnyebben teheti, ha a gyalogjáró erre a megállásával neki választást enged.

Ha hátulról hallja a csengetést, akkor még inkább célszerű megállania. Nem is kell megfordulnia, elég az egyszerű megállás, és a kerékpáros, látva, hogy tudják közeledését, akképen fogja megválasztani útját, a hogy a viszonyok leginkább kedveznek neki.

Soha se iparkodjék a gyalogos a közeledő kerékpáros előtt keresztben áttutni az uton. Ebből származik a legtöbb összeütközés, mert a nem kerékpáros gyalogjáró rendszerint rosszul — kicsinyre — becsüli meg a biciklis gyorsaságát. Azt hiszi, hogy még átfuthat a 8—10 méternyire jövő kerék előtt, pedig már késő — és meg van az összeütközés.

Ha a közönség az általán szükséges óvatosság és és figyelem mellett ezen egyszerű szabályhoz tartja magát, akkor bizonyára nem csekély mértékben fog apadni a kollíziók száma és azzal együtt csökkenik majd azok száma is, a kik — kerülő uton, mint például az adóval — korlátoztatni kívánják a kerékpárosok forgalmát.

A magyarországi tornaegyletek szövetségének II. kerületi tornaversenyre

Pozsonyban, 1899. május hó 21. és 22-én (pünkösdkor) a pozsonyi tornaegyesület a budapesti és több vidéki egyesület közreműködésével rendez. Hely: a pozsonyi löversenyter (gyeppálya.) Az ünnepély kedvezőtlen időjárás esetén is okvetlen megtartatik. Az ünnepély védnöke: Dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t. a magyarországi tornaegylet szövetségének elnöke. Az ünnepély elnöke: Taller Pal, kir. tanácsos Pozsony szab. kir. város polgármestere. Versenybíróság: Elnök: Dr. Berzeviczy Albert. Másod elnök: Nesper Antal, máv. felügyelő, forgalmi főnök. Tagok: Bély Mihály, Iszer Károly, Jász Géza, Gottl Adolf, Lassel Gyula, Maurer János, Pethe Ferencz, Pogány Gyula stb. A versenybíróság a jelentkező egyletekből kiegészítettik. Rendező bizottság: Elnök: Brolly Tivadar, Pozsony szab. kir. város polgármester helyettese. Másod elnök: Dr. Wagner Lajos, tanár, a pozsonyi tornaegyesület elnöke. Alelnök: Kárpáti Gyula, posta- és távirida főfelügyelő, a pozsonyi tornaegyesület alelnöke. Titkár: Pogány Gyula. Jegyzők: Janko Zoltán, Lehner Gusztáv Adolf. Pénztáros: Stanek György. Ellenőrök: Höllriegel Ödön és Piovarci Ferencz. Témester: Masa János. Szertáros: Lassel Gyula. Ta-

*) E nagyon megszívlelendő cikket a dr. Korcsmáros Kálmán által szerkesztett „K. A. S.”-ből vesszük át.

gók: Baan József, Benes Ottó, Farkas Ákos, Farkas Lőrincz, Faso'd Győző, Göllner Károly, Gottl Adolf, Günther Agost, Heuffel János, Hrdina Kálmán, Hüttlinger János, Karig Gusztáv, Krajnyák Ede, Dr. Lichtner Jakab, Ludwig Károly, Márton Vilmos, Motkó Miklós, Reisenbauer János, Stelka Rezső, Wágner Károly.

Sorrend:

1899. május hó 21-én pünkösöd-vasárnap délelőtt Pozsony nevezettségéinek és vidéke megtekintése, (esetleg, mi csak később fog meghatározatni: zászló-szentelés.) délután: 1 ó, 30 p. Gyülekezés és próba a Lyceum udvarán. 2. ó. 30 p. Indulás a Lyceumból a versenyterre egyesületi zászlók alatt. (Ha lehet katona zene mellett.) Egyesületenként 4-es sorokban. Minden egyesület előtt egy pozsonyi kis deák az utána haladó egyesület címével ellátott táblát visz.

Érkezés a versenyterre 3 óraker.

3. ó. Az érkezett hosszú sor szemben a tribünökkel oszlopokba állították föl. Az egész „balra át” fordul; a zászlósok kilépnek.

A zászlók megkoszoruzása.

(A koszoruzást pozsonyi hölgyek végzik.) Koszoruzás alatt a katona zenekar a himnust játsza. A koszoruzás befejezése után a zászlók félre állítatnak s a zászlóvivők beállanak. 3 ó. 20. p Szabad gyakorlatok, vezeti Lassel Gyula a pozsonyi tornaegyesület művezetője. (Minden egyes gyakorlatot két pozsonyi tornász mutat be.) A gyakorlatok zászló intésre kezdetnek, és zászló intésre végződnek. Az ütem haranggal adatik. Minden gyakorlat azonnal rendes ütemben végeztetik. 3 ó. 35 p. Elvonulás egyeletenként a minden egyes egylet részére fentartott és táblával jelzett külön helyre 3 ó. 45 p. Minta csapat tornázás előre bejelentendő szerekben. A minta csapatok a tornászok részére fentartott hely előtt szervezkednek, egyszerre adott jellre indulnak a szerekhez és egyszerre indulnak el vissza helyükre. A jól és kifogástalanul működött csapat szövetségi oklevelet kaa.

Versenyek:

1-ső verseny, 4 ó. 20 p. Sikfutás 100 méterre. I-sőnek tiszteletdíj és a pozsonyi tornaegyesület diszitett ezüstérme; II-iknak ezüst, III-iknak bronzérem. 2-ik verseny, 4 ó. 40 p. Szövetségi összetett főverseny, Nyújtó, korlát, rud- magasrugás Nyújtó és korlát két-két előirt (egy erő és egy ügyességi) és egy-egy szabadon választott gyakorlat. Rudugrás deszkáról. I-sőnek szövetség tiszteletdíja és a P. T. E. aranyérme, II-iknak diszitett ezüstérme, III-iknak ezüstérme, IV-iknek bronzérem. 3-ik verseny, 5 ó. 30 p. Diszkosz-vetés. I-sőnek tiszteletdíj és diszitett ezüstérem, II-iknak ezüstérem, III-iknak bronzérem. 4-ik verseny, 6 ó. Fülelabda mérkőzés két csapat között. Dr. Ottó József szabályai szerint. A győztes csapat tiszteletdíjat s minden egyes tagja ezüst érmet kap. 7 óraker. Elvonulás. 8 óraker. Társas vacsora a ligeti kávéházban.

1899. május hó 22 én

délelőtt: 8 ó. 30 p. Gyülekezés a versenyterren. 5-ik verseny, 9 ó. 8045 méteres sikfutás. I-sőnek tiszteletdíj és diszitett ezüstérem, II-iknak ezüstérem III-iknak bronzérem. 6-ik verseny. 9 ó. 20 p. Sulydobás távolba

725 kgos vasgolyóval. 213 méter négyzetből. I-sőnek tiszteletdíj és diszitett ezüstérem, II-iknak ezüstérem, II-iknak ezüstérem III-iknak bronzérem 7-ik verseny 9 ó 40 p. Magas ugrás 10 cméteres deszkáról. I-sőnek tiszteletdíj és diszitett ezüstérem, II-iknak ezüstérem, III-iknak bronzérem. 8-ik veraeny 10 ó. 10 p. Gerelyvetés távolba. I-sőnek tiszteletdíj és diszitett ezüstérem, II-iknak ezüstérem, III-iknak bronzérem. 9-ik verseny, 10 ó. 30. p. Football, az eperjesi és pozsonyi csapat mérkőzése. A győztes csapat egyesületi tiszteletdíjat s minden egyes tagja ezüstérmet kap, délután 2 óraker Dubszkynál diszebéd, díjak kiosztása.

Általános szabályok.

1. A versenyeken a magyarországi tornaegyletek szövetségi versenyszabályai mérvadók. 2. Az ünnepélyen csak a Pozsonyi Torna-Egyesület által meghívott egyesület tagjai vehetnek részt. 3. Versenyekben csak az vehet részt, ki úgy a felvonulás-, mint a szabadgyakorlatoknál végig részt vett. 4. Ha legalább 8 versenyző van, 4-ik díj is (bronzérem) adatik. A 3-ik díj csak akkor adatik ki, ha legalább 6 versenyző van, a 2-ik ha legalább 4 van. A tisztelet díjak is a győztesek tulajdonába mennek át. 5. A szabadgyakorlatok valamint az előirt nyújtó és korlátverseny gyakorlatok részletes leírása ide csatoltan megküldetik. 6. A minta-csapatok tornászásában részt vehet minden meghívott egylet csapata, mely a csapatvezetővel együtt legalább 6 tagból áll. A részvétel a hasznájandó szer megnevezése mellett legkésőbb f. é. április hó 9-ikéig a P. T. E. titkárnál bejelentendő. Az egyesületek kéretnek lehetőleg saját szereiket használni. Ha ez nem lehetséges, vagy nehézségekbe ütközik, fönti határnapig bejelentendő. Ugyancsak április hó 9-ikéig jelentendő be a füles-labda csapatok résztvevői és az ünnepélyen résztvevők hozzávetőleges száma. 7. A versenyekre szóló nevezések írásban az illető egyesület titkársága útján az e célra ide mellékelt nyomtatványokon, Pogány Gyula egyesületi titkárhoz Pozsony címzendők. Nevezési zárlat 1899. május 11-ike. A nevezés céljárta csatolt nyomtatványok rovatai pontosan kitöltendők.

Részletes versenyszabályok.

1. 100 méteres sikfutás gyepes pályán folyik le. Szöges cipő használata még van engedve. Indítás lövésre történik Minden egyes versenyző zsineggel határolt 1.20 méter szélességű pályán végzi futását. 2. Diszkosz-vetés. Minden versenyző az e célra külön fentartott s még senki által sem használt új diszkoszszal tartozik dobni. 3. További részletes határozmányokat lásd a szövetség verseny szabályatban. 4. A sorrendre vagy a felállási helyre nézve sorshuzás dönt. 5. Tetek nincsenek. 6. A versenybírótság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

KÜLÖNFÉLÉK.

A Budapesti III. ker. Torna- és Vivó-Egylet folyó hó 2-án d. u. 5 óraker zártkörű házi versenyt rendezett a Lajos-utca 36. sz. a. levő helyiségében. Bár a versenyre csak az egyleti tagok hívták meg ismerőseiket, mégis igen szép számú közönség volt jelen. A házi verseny olyan jól sikerült, hogy sok disztorna színvonalát meghaladta. A csinos szabad gyakorlatokat olyan

szabatosan végezték, hogy azzal bárki meg lehetett elégedve, a csapattornázás szintén jó volt (I. csapat lovon hosszában, II. csapat gyűrűhintán); a mi különben oly ügyes és buzgó művezetőnél, mint *Bábel Rezső* másképp nem is lehet. *Zajos* tetszést aratott *Bábel Rezső* és *Fazekas János* által bemutatott iskolavívás karddal, a magyar iskola szerint. Két versenyszám volt a programon; és pedig egy összetett verseny (korláttornázás és kardvívás) és birkózás a botért. Az összetett versenyben 5 versenyző közül győztes lett *Bernát J.*, a ki úgy a tornázásban, mint a vívásban a legjobb eredményt érte el. Győztes ezüst-érmes, a második *Minder F.* bronz-érmes kapott. A botbirkózás győztese 4 versenyző közül *Papp J.*, a ki bronz-érmes nyert. Ezután 80 fokozatos gyakorlatot mutattak be a magaskorláton, melyek majdnem kivétel nélkül yrecziz kivételük által tűntek ki s az egész verseny lefolyása alatt gyakran adta jelét élénk tetszésének, itt különösen megtapsolta a résztvevőket, legkivált *id. Kiss Bernátot*, a ki nemcsak apró természetével, de ügyes és szép tornászattal is feltűnést keltett. Végezetül *dr. Stern József* elnök lelkes szavak kíséretében osztotta ki a versenydíjakat a győzteseknek.

A Budapesti Korcsolyázó-Egylet e hó 15-ikén osztotta ki a training legszorgalmasabb résztvevőinek a díjakat. Az első díjat *Krempels József* a M. A. C. tagja nyerte el. 2. *Grill Lajos*. 3. *Halmay Zoltán*. 4. *Manó Leonidas* lett. E helyen megemlítjük, hogy az egyesület jövőre *Davosba* vagy a *Csorbai tóra* küldi ki versenyzőit training céljából.

A hétéves háboruban óriási podgyászszal indulhatlak a hadjáratba a tiszték, a mint erre példát mutat *zastrowi Asmus Lőrincz kapitány*, ki 1757. május 6-án a prágai csatában esett el. A nőtelenül elhunyt örökségének rendezésénél kitűnt, hogy szolgaszemélyzete állt: egy vadászból, két inasból, három istállószolgából és egy szakácsnéből; volt pedig: hat háta, négy kocsi és két podgyászos lova. Ugy látszik, hogy az akkori időben nem volt épen halálatlan dolog „travailes pour le roi de Prusse”, mert a kapitány atyai öröksége évenként csak 22 tallért jövedelmezett s ez mégis az ütközet napján 200 arany tallért, 32 drb aranyat és még ezüstpénzt is hordott magánál. Teherszállító szekere pedig még 1033 $\frac{1}{2}$ tallért találtak, mindezen felül még egy csikó is volt birtokában. Állomáshelye *Felső-Sziléziában Kraapitz* volt s ott a kapitány — az esetre, ha vissza nem találta ténni — egy ottani birtokosnak *Reder grófnak* 149 tallér és 28 ezüst garasért átadta a hagyatékát. Ehhez tartozott: 200 nagyfejű pipa két tallérért, két üveg pezsgő egyenként 1 $\frac{1}{2}$ tallérért; 10 üveg szelti víz egyenként 14 ezüstgaras becsárban; v. *Mannstein kapitány* vette át *Zastrow* századát s ez az örökösnek *Zastrow özvegy sógornőjének*, a felszerelési pénzekből 637 tallért, 19 ezüst garast és 6 fillért fizetett ki. Az ezrednek mindössze 3702 tallért kellett volna kifizetni az örökösöknek, azonban ebből 275 tallért levontak s az ezredtulajdonosnak adták át, mert *Zastrow halála napján* az ezredtulajdonos parádés lován ült, s ez is elveszett. Az örökösön azonban ebbe bele nem nyugodott, pert indított s meg is nyerte. L. A. K.

A VI. ker. állami főreáliskola Testgyakorló Köre f. hó 18 án d. u. 5 $\frac{1}{2}$ órakor tartotta az intézet szép torna csarnokában első házi versenyét. 36 különböző korbeltanuló vonult fel, kik *Bitner József* tanár veze-

tése alatt szép szabad gyakorlatokat végeztek súlyzókkal, majd négy csapatban, a nyujtón, korláton, rohamdeszkán és ugró szekrényeken mutattak be jól sikerült csapat gyakorlatokat. Ezután összetett versenyek következtek és pedig: *Magasugrás* és *függeszekedés* kötélen, melyben I. *Adler Dávid* (16 pont). II. *Weingarten Jenő*. III. *Krausz Ödön*, IV. *Deák Jenő* holtversenyben *Távolugrás* és *súlyemelés*: melyben I. *Hajós Dezső* 17 ponttal II. *Kepes Jenő* 15 $\frac{1}{3}$ ponttal. III. *Mihalecz Dezső*. A versenyek közé egy iskolavívás volt besúrva. A kör elnöke, *Kemény Ferencz* igazgató, lelkes szavakkal köszönte meg a nagy számban jelenlevő közönségnek érdeklődését, további haladásra és kitartásra buzdította a kör új tagjait, végül pedig a verseny eredményét kihirdetve, kiosztá a díjakat. „S-V.”

A „Duna Budapesti Evezős Egylet” folyó hó 18-án tartotta meg ez ideig rendes közgyűlését. A választmány által előterjesztett évi jelentés ezen csak néhány év előtt alakult egyesület örvendetes haladásáról és nagy fokú fejlődéséről tesz tanúságot. A jelentéshez mellékelte működési táblázat tanúsága szerint az egyesület tagjai ez évben összesen 19,677 kilométer távot eveztek be, úgy hogy minden egyes működő tagra 495 kilométernyi átlag esik. Az egyesület immár kényelmesen berendezett külön öltöző, fogadó, hálótermekkel és irodai és fűrdőhelyiségekkel ellátott parti klubházzal és teljesen felszerelt vízcsonakházzal és megfelelő csónakállománnyal bír, úgy, hogy tagjainak igényeit teljes mértékben kielégítheti. A főváros által adományozott újabb partterületek továbbá lehetővé teszi neki, hogy parti háza mellett nagyobb sport-pályát létesítsen. Az egyesület taglétszáma 52, csónakjainak száma 10, vagyona több mint 500 forint. Az új választmány következőleg alakult meg: Elnök *dr. Rosenberg Gyula*, országgyűlési képviselő; helyettes elnök *dr. Hirschfeld Antal*; titkár *dr. Tetescho Lajos*; jegyző *Huszár Ernő*; pénztáros *Häuler Mór*; ellenőr *Fehér Hugó*; szertáros *Keller Béla*; művezető *Schey Ernő*; háznagy *dr. Steuer Géza*; választmányi tagok: *Adorján Dezső*, *Ney Imre*, *Zoltán Emil*. „S-V.”

Vívó-akadémia. Márczius 11-én rendezte a fővárosi vívóakadémia *Santelli Italo* vívó-akadémiáját, melynek kiváló érdekességet fog kölcsönözni helybeli vívóinknak az olasz jeles mesterekkel és amatőrökkel való mérkőzése. Az olasz mesterek közül *Pessina Carlo*, a római katonai vívóakadémia másodigazgatója s *Schiavone Ettore* berlini, bécsi és budapesti szerepléséről híres mester ígérkezett; az amatőrök közül *Baldi Pietro* Firenzéből, *Zangeri Luigi* Bolognából. *Baldi Pietro* évek hosszú sora óta Olaszország kard-amatőr bajnoka, külföldi szereplései közül kiválik prágai győzelme, valamint párisi diadala a kiállítási vívóverseny alkalmából.

A Magyar Athletikai Club tavaszi nemzetközi viadalát május 28-ára tűzte ki. E helyen megemlítjük, hogy a club atletikai gyakorlatainak vezetőjeül az angol *H. Herry* helyébe *Réthy Pál* bajnokot választották.

Eljegyzés. *Dr. Hirschfeld Antal*, budapesti ügyvéd, fővárosi bizottsági tag, a „Magyar Testgyakorlók Köre” alelnöke, eljegyezte *Friedmann Bernát* ügyvéd és kamarai alelnök leányát *Erzsikét*.

A Magyar Athletikai Club sportbizottsága a club tavaszi nemzetközi viadalának napját június hó 4-ére tűzte ki. Április 16-án országúti gyaloglási versenyt, május 7-én mezei (cross-country) versenyt rendez.

Kerékpár-versenypálya Tatrafüreden. A felvidék kies

fürdőhelyén — mint értesülünk — egy fővárosi kerékpárkereskedő cég versenypályát készül építeni. A pálya hossza $334\frac{1}{3}$ méteres lesz s építéséhez legközelebb fognak hozzá. A nyár folyamán nagobbszabásn versenyekeket rendeznek az új versenypályán.

Uj magyar atletikai rekordok. A Magyar Athletikai Szövetség legutóbb tartott tanácsülésén Stankovits Szilárd titkár előterjesztésére az elmúlt évben elért legjobb eredményeket országos rekordoknak elismerte. Az új rekordok a következők: gátfutás 120 yard: Szokoly Alajos (M. A. C.) $17\frac{6}{10}$ mpercz; gyaloglás 1 mértföld: Sztantics György (Szabadkai Sp. E.) 7 p. $54\frac{1}{5}$ mp.; gyaloglás 2 mértföld: Sztantics György 19 p. $41\frac{1}{5}$ mp.; távolugrás: Gajzágó Tibor (M. A. C.) 6.42 m.; hármassugrás: Gajzágó Tibor 12.67 m. és rud-magas-ugrás: Sasse Károly (M. A. C.) 2.92 m.

A műkorcsolyázé világbajnoksága e hó 12-én került végre eldöntésre Davosban. Mig tavaly s az előző években 8—10-en mérték össze ügyességüket a büszke világbajnoki titulusért, ez évben mindössze a hárman vettek részt abban: Hügel (Bécs), Salchow (Stocholm) és az angol Syers. H. Grenander, a tavalyi bajnok elmaradt. A győztest sokan Salchowban látták, ki Európa bajnokságában könnyen győzött a bécsi Hügel fölött. Mások Hügelben bíztak, ki a davosi veresség óta egyre szebb formát mutatott s Berlinben már jobbnak bizonyult Európa bajnokánál. Az angol Syersnek alig akadt híve. És — mint az alábbi eredmény mutatja — Hügel fényes revanchot vett davosi legyőzőjén. Nemcsak a világbajnokságban, melyet $3\frac{1}{2}$ pont többlettel nyert meg, de a speciális figurák versenyében is könnyen győzött Salchow fölött. Hügel $345\frac{3}{5}$ ponttal nyerte el a világbajnoki címét 1896—1900 évre. Salchow $338\frac{2}{5}$ ponttal második, Syers $170\frac{1}{5}$ ponttal harmadik lett. — A nemzetközi távugrási verseny a bécsi Weisz győzelmével végződött, ki 4.02 m.-t ugrott. Második Günther (Davos) lett 4.63 m.-rel. A speciális figurák versenyét Hügel három szóval kettő ellen nyerte meg Sachow előtt.

Szerkesztői üzenetek.

D. L. Privigye. Köszönjük szivességét A lap megy. Ha hiányzanék vagy egy szám, sziveskedjék reklamálni. — V. L. Kolozsvár. Köszönjük — L. M Bpást. Bocsánat a rendetlen küldésért, de a szerkesztő betegeskedése mentse ki a mulasztást.

Róbelly vivómester
vezetése alatt álló
Royal torna és vivóterem
Budapest,
VII. Erzsébet-körút 45—47. (Royal szálloda).
Kard- és törvívás. Gyermektornászat. Vivó-
órák: reggel 7 órától este 10-ig. Kluboknak,
egyleteknek és egyetemi hallgatóknak kedvez-
ményes árak.
Telephon: Royal nagyszálloda. Fürdők és villanyvilágítás.

Vivók körében
sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott
„Damascenus“
kardmarkolat,
mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karra könnyen ráerősíthető!
Legtöbb államban szabadalmazva!!
Viszontelárusítók kerestetnek.
Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.,
BUDAPEST.

ADRIA CYCLES